W* JEPHSON
COLECŢIA DETECTIV SERIA AVENTURI IN TOATA LUMEA
Kooka

de

*

TOBO

E

tind

"r

prăjina de sus a colibei. Leagănul era gol şi se balansa uşor, trecînd prin dreptul unei raze de lună ce pătrundea prin spărtura ovală a peretelui, slujind drept uşă. Mama lui Tobo sta pe rogojină eru ţîncul negru la sîn. Tobo sugea de-abia, alene, gata să adoarmă, si femeia moţăia.

— De-Jwe... (noapte cu lună), rosti brusc bătri-na, intrînd.

Mama lui Tobo se sperie şi sări în picioare. Dar se linişti văzînd că nu e deoît Kooka.

— De-jwe, uyan... (noapte cu lună, bătrîno) încuviinţă mama.

„Uyan" îi spuneau Kookăi .toate femeile, care-o respectau. Uyan era titlul ei preferat, pentru că însemna, d<e fapt, în limba tribului beciuan, /.străbunica", si pentru că ea voia să se ştie că merită titlul aceştia nu numai prin virată ci si prin faptul că moşise, la naşterea lor, pe toţi taţii copiilor pe careţi moşea acum.

— De-jwe duku-le (noapte cu lună, lună plină) repetă bătrîna. Duhul rău veghează, zise ea clăti-nind din cap. — Manao tupapau !

— Manao tupapau ! se înfiora mama lui Tobo, şi-şi strânse copilul la sîn. Ochii si-i rotea albi, neliniştită, prin colţurile colibei. Nările fremâ'tau in v intui ctald.

— N-guani ngua ! - (nori de mireasmă de ngua). Manao tupapau !

Kooka clatină grav clin cap :

— Cînd vine norul de mireasmă de ngua' din spre junglă, Manao e însetat de sînge. Pînă la co-liba ta 1-îaim descîntat de trei ori. A dat îndărăt !

Femeia se înclină si-i sărută umărul uscat. Ochii ei exprimau recunoştinţă si teamă. Prin gestul acesta mulţumea bătrînei si-i cerea mai departe sprijinul. '

— Uyan, spuse femeia, mi-e frică. Tot noaptea cu lună plină şi nori de mireasmă era cînd Manao 1-a luat pe Tavitu. Luna s-a împlinit şi s-a întunecat de unsprezece ori de atunci. N-guani ngua îmbălsăma cerul şi lua minţile oamenilor. Din junglă răgeau fiarele.

— Atunci ne-au atacat buluvaii, spuse Kooka.

— Da, reluă femeia, Tavitu a ieşit cu toţi ceilalţi războinici să-i întâmpine. Călcau toţi numai pe pămînit luminat de lună, pînâ să iasă, din sat. Tavitu s-a întors, mergînd, să mă privească. Eram împreună de aşa de puţin timp ! Şi mă iubea, cum îl iuibeam şi eu. S-a întors să mă privească şi a călcat, mergînd, pe umbra unei colibe. De cum a intrat în pădure o landjă otrăvită 1-a nimerit si Tavitu a murit.

Kooka rostea, sgî'l'tîită ca de friguri, descîntece. Făcea semne la colţurile colibei, în tăcerea grea i se auzea di'n cînd în cînd invocaţiile lunii pline. Mama lui Tobo desprindea numai : „De-iwe, de-iwe dubu-lu, n'guani ngua !"

Era o atmosferă de spaimă, apăsătoare. In mijlocul colibei era un trunchi retezat jos, în care se auzea ciocănind carii, şi leagănul gol al lui Tobo se balansa legat de liana lui, trecînd prin raza lunii pline ca limba unul m'are. pendul.

Brusc, Kooka zise :

— Pe Tavitu 1-a luat Manao. Tobo *e* fiul lui Tavitu. Manao poate veni să-1 ia pe Tobo.

Manao e cnud. Manao vrea sînge !
Femeia căzu în genunchi urlând. Era o durere animalică, de fiară rănită.
— Tobo nu, nu-1 dau pe Tobo ! ' Pe Tobo nu ! urla femeia îngrozită.
Kooka O prinse de umeri şi-o zgudui cu putere. Urletele conteniră brusc. In albul ochilor holbaţi peste măsură ai femeii, Kooka îşi fixă privirile.
— Ai sărit peste rug cînd a fost ars Ta vi tu ?
— Am sărit, schiţă femeia îngrozită.
— Ai sărit de trei ori peste rug ? stărui Kooka.
— Am sărit de trei ori cîte trei, răspunse femeia.
Beciuanii au credinţa, aa multe alte popoare primitive, că spiritul rău poate fi conjurat prin foc. Un om mort în împrejurări neobişnuite este, după .ei, un om urmărit de spiritul rău şi ucis din voinţa lui. Cadavrul celui ucis trebuie aşadar ars, ca focul să curme blestemul, iar cenuşa trebuie spulberată în vînt. Vrăjitorii triburilor, '.şamanii, ţineau mult la această ceremonie.
La moartea lui Taviitu, rugul fusese ridicat în mijlocul ariei circulare din centrul satului. Beciuanii se adunaseră în cerc şi leşul umflat de otrava îandj'ei fusese ars pe rug. Peste rugul aprins, femeia mortului trebuia să sară de trei ori, dacă voia ca soarta .soţului să n-o ajungă şi pe ea. Focul stăvilea blestemul lui Manao pentru restul tribului, pentru cei ce nu erau rude cu mortul, dar nevasta lui, dacă ţinea la viaţă, trebuia să îndeplinească acest ritual special pentru că ea era fiinţa pe care M-an/aio avea s-o urmărească în primul rînd. Saltul peste rug era foarte primejdios. Rugul e înalt si lat şi flăcările urcă sus de tot uneori. Cînd leşu] arde, fumul lui împrăştie un miros înnebunitor, şi multe femei ale războinicilor ucişi îşi pierd capul şi sar în mijlocul flăcărilor în loc să-şi facă vînt peste rug. Ele pier atunci laolaltă cu trupurile soţilor lor şi şamanii spun că Manao le-a vrut şi pe ele.
Şamanii, care au scornit superstiţia aceasta, îşi fac în astfel de cazuri socoteala că tribul va avea să hrănească o vădană mai puţin.
Beciuanii sînt vînători şi pentru primitivii care trăiesc din vînat, femeia e o povară.
Femeia lui Tavitu sărise de trei ori peste rug, pentru ea, pentru a se feri pe sine de răzbunarea lui Manao. Dar tînăra negresă ştia că este însărcinată. Trebuia aşadar să sară şi pentru prunc. Spusese asta şamanului si şamanul îşi dăduse încuviinţarea. Avea dreptate să-şi dea încuviinţarea şamanul : ceremonia exalta minţile supuşilor săi, pe care bătrînul vraci îi stăpînea prin asemenea spectacole de teroare religioasă şi, pe deasupra, fiecare săritură se plătea. Bogo-Ti, vrăjitorul temut de toţi locuitorii satului, nu-si cheltuia harul divin de pomană. Dacă prezida ceremonia focului, Bogo-Ti lua cinci poconi. Poconul este un şirag de scoici dintr-o anumită specie, care nu se sparg uşor, şi pe care beciuanii le întrebuinţează ca monedă, în schimburile lor rudimentare. Cei cinci poconi fuseseră plătiţi de tot tribul, pentru aprinderea rugului lui Tavitu si arderea leşului. Toţi erau interesaţi ca ritualul să aibă loc pentru a fi apăraţi de Manao. Dar soţia lui Tavitu avea un interes în plus : să alunge blestemul morţii lui Tavitu de deasupra capului său. Trebuia aşadar, să plătească lui Bogo-Ti un pocon şi să sară de trei ori peste rug. Dacă murea în flăcări, Bogo-Ti trebuia să fie sigur că el nu va fi în pagubă, aşa că plata trebuia făcută înainte.
Cînd soţia lui Tavitu, scăpată teafără din periculosul şi crudul joc al lui Bogo-Ti, se înfăţişase din nou la vrăjitor, cerîndu-i voie să mai sară de trei ori, ca să-şi salveze si copilul, cu care simţise oă-i însărcinată, Bogo-Ti fu sigur că la a doua în-

•*nou*
mp EoscaAr as ES BOAR m[BUIBUI îs oqoj^ Erpfatuijd 'aund rrun[B a„reojBo:iur Etuud 'BjSunf ajdsuip BTjns[1]
fUBo fnţujA nruBiris a:(sao[npur îs EajnpBd ainşurq jG}runqauur p [nsojuu ajEAEiuod ap pnxourqoa Bdnp tuni rajţ rs 'nzjj; IBUI ajBo 'rrjindtar; reiu 'ipads aipajrp ajiE KfSun.f ap BţsBaoE EajBOf^ pjţ BSUI şurjuaui *as* BS BBAB ajnpcd ajdsuip ţr pursBajţiu ap., fnjou 'enâu raiîng-^ 'aţiiz ap ţ?un.[o njiuad ţBJinjBfirr sua OBUB^ inj mpnae;B -usd îs oop ap Bumq nj rţ?ur nu purjnQ •Eosis BS adaour BO uuias 'pţdeaap BaţjBd ur as BS naaO'Uj B,a pirp a^puaj BJIIJ îs jao ad eum.[ajBjnSrjjur no nBa.iBm.m

ajpmaj 'Bpj; B ap eao rs aJBioţeuan Ba;dBo-u îs nj nf-nifnp a/Af-aQ
-rd B[
as r
3Q 'Bïf
rn>[; 'arj IBIA 'p.iţ aţra ŢJO
UO pjţ 9Q - '
ag 'ajaBoiu ap arp.faur
-ud ur BiutnoB nBJa 'oqoj; arj 'Ba arj ,; afunţues urjd B^eţnuB asaisnf rno BajBjBdy ,;. -BS ino BAiJ^odtuj 'ruairuiu nuţuad *uo* pjţ ap Ba Bţ.Bip Biupjn 'jBp Bsy unSuis jnun Bja îs asna -seu as oqo^ JBQ -ruauraî? top g Ba;nd JB BO Beunds jl-o&g ajBD ajdsap 'p ţnfapa^urd pnpoj narjuad îs B,surp naţuad : rjm[Es- paiţ aţp uo raaţi ap asu?s îs tuoood pat as,rţBf/d RO iţuruft? rsj Bţpojotia Ăf " •„i?s ^uţodiur ajBis 'ruiauniu njţuad ajes auro" g 'uo raiţ ap fn;pB njţuad aieis auiQ" as 'ţjo pjţ ap a-urs njţraad aaBg aurj" B iruoujajao pun infapud no inj ape a-qjoA apun ap
rn[
asnpe isr 'lEpfOojf eareqajţuT B^ • punici asţurfdapur aţ 3JEO ad 'Snj aţsad uni^Bs, ţajţ rao pu:) ap [n[Bn;rj BJ Hţepopru asipurS IBUI as nu oqoj, Bureur 'BnSu ap pnjo [nsojrui Baanpe rnţujA ur puud gun[no «jSBaoe Baidscu ur guid
l punţiBi Beuroţ as ao OQ 'ooj ie BA o.qoj^ EO aspojoojd Ejroo'jf rs 'in/fnaiu BaţJBOiu B[ap iun[ţdo 'ounjd un
®*Jj* ?^{n}l ^{B}?ios 'tunoy 'gnop no Bun no eso,r
-npur as; inu auBo 'uBe'foiA B]js;aoB înjoţriBJA HJŢ .IB.I ajjBoj: Bja aoi Biaoo 'uoood ap Ţjajs un p'ru
i-nu ajEO ad 'iBţdrnos 'uma[ap siţaj orur un
ir rj,-oSog •oiţauajj Bţuo|EqaBs asasnj îs 'BSUJ assd
-BOŞ' T-^{1}?^{0}?!/ ^{U}I ?if$^{'DLUB}$ P^{UI}Z?° ?P^{BA} O-S.BÎBIBţ BaJBfJ
no asE^daţâB Sajţur [nquî B^ep aaBoatj ep îs nţfBs r,ao as-Bs ap gour asBi.aday *'Ksiueţ* as iW 'ap-* ^{a}P vio^EaEdiB; njOiBs ijnsapprj '„Bţinţ-B^n-n^" ap q[B fnqop ţB,Sa[B:ţjmd njjq B^J •pr;isiB[a iraaiun rs aijrSBi a[asdBOo 'uaui^ esur nBja- ir rrqosn^\[-*ISBJI* 'iiŢEaqo ŢS t?0' tiBja ir iripo îs '[a Bdnp •R[dns rs BoiuţoA BsaaSa:U G HJS nţiiABj; rn[•rruaujag ropuruiB naţuad 'uo asBs ap BJBS BS îs nfq.np BosB.aiţE[d BS aurq iBur Bja 'BO Esy •ţuauraS rop asip -ojd nu p a^aoaţurd ur BO'Bp ps Bsţnd nu rua-raiu 'BţBupJBSui Bja Biptuej BOiBpi : BseoŢuaBui ajBOFjcisnf o BoţîiBiqţBs rni[Brui'OOBj nj^uad asiseS îs p,iioos ap uniS'Eurs snop 'JBP BSE asnjoo ij 'iop i;gjd JB 'sjrrd ur uoood un ap ooţ ur 'eoBp iiţjoui Bţiţjos Bja BSE rs ajBo 'B^ noţuad eqnâBd o piu ij JE-U EO asas-iz ?sj ?JL-°Sog 'BiaaoB aQ •rjBoBfj ur UES BA ut.no- îs ej -UEf^srp ţrsejS înţeod BA urn/o 'IEAOS BA uimo 'BurţBfo BA as' umo Braiuaj apsA rs BO Bajgd [nuBUîBS ţpur 'JoţisnqBuj ap îjţE jinurnj îs aî.fBuj ap ŢJ^E -aAap a[(JBOBfj ; rjnqzi IEIU BA nu Bipuiaj

Femeile se sfătuiau deci .intre ele si hotârîră să meargă la Bogo-Ti cu pruncul. El era înţelept si puternic si avea să le dea leacul cel bun împotriva 'ameninţării lui Manao.

Kooka înfăşură pe după umerii văduvei o f îşi e de pînză pe care o lăsă să facă burtă pe spinarea femeii. Puse copilul adormit acolo şi porniră. Mama lui Tobo era obişnuită cu asemenea sarcină. Cînd o dureau umerii, ţinea fîsia de pînză cu fruntea. Este felul tipic de a purta copiii al negrilor sud-africani.

Bogo-Ti locuia într-o colibă dincolo de cotul ţiului Setlagoli. Locuia singur, numai cu idolii lui. Slaib, uscat, albit, Bogo-Ti era impunător. Avea ochii încercănaţi si adânciţi sub sprincenele-i albe stufoase şi purta nenumărate colane de fetişuri în jurul gîtulliui, la mîini si la picioare. Cioburi de ka^uka-tuta, bucăţi de lemn sculptat, dinţi de animal ,şi felurite pietre, se izbeau între ele ori de cîte ori şamanul făcea o mişcare. El o ştia si nu-si cruţa efectele. Zornăiturile stranii umpleau de respect pe beciuaniî care-1 recunosouiseră .ca şef. De obicei însă, cînd nu era nimeni prin preajmă, Bogo-Ti prefera să stea nemişcat, proţăpit pe rogojina sa, uitîndu-se în gol. Aşa-1 găsiră femeile. Odată intrate în colibă, ele se îndoiră de mijloc şi rămaseră aşa, aştepînd o vorbă a şiaimarnului. Bogo-Ti tăcea. Kooka se întreba dacă le văzuse. Din spatele vrăjitorului, un idol de lemn sculptat, vopsit în culori felurite şi tari, îşi fixa asupra femeilor singurul său ochi rotund din mijlocul frunţii, făcut diintr-o scoică albă şi lucitoare.

— Bogo-Ti ! îndrăzni Kooka.
Vrăjitorul o întrerupse cu un gest. Părea preocupat să contemple o viziune divină, care nu trebuia spulberată prin zgomotul vocilor omeneşti.
10
Din fîsia de pînză de pe spatele văduvei, Tobo începu să mişte.
— Pune copilul jos, zise Bogo-Ti, cu voce gravă femeia. Tobo fu depus pe rogojina şamanului, care-1 privi indiferent.
— Ai adus cei nouă poconi ? întrebă, drept orice început, vrăjitorul.
Nici văduva şi nici Kooka niu-i spuseseră nimic în legătură ou scopul venirii, dar faptul că el le cerea plata fu pentru ele un semn de extraordinara lui putere de a ghici. Femeia începu să se văicăre. Plînse, ridică ochii spre cer, invocă idolul, se bătu cu pumnii în piept si în cap, îşi jeli văduvia si spuse că nu poate plăti mai mult de patru poconi. Bogo-Ti hotărî că mai jos de opt nu poate fi vorba să-i vină într-ajutor si, după o târguiala îndelungată, deliberând din nou, cu ochii la şiragurile de scoici ce luceau la gîtul negresei, declară că el e un vrăjitor milos şi că-1 dor suferinţele văduvei, drept care se va mulţumi numai ;ou cinci poconi, pe care se grăbi să-i încaseze. Puse şiragurile după gîtul idolului de lemn, nu pentru a le feri de a fi călcate în picioare, cum părea, ci pentru a cinsti pe zeu, căruia singur i se cuvenea ofranda aceasta, după cum spunea cu ipocrizie.
Ascultă apoi, cu luare aminte, tînguirile celor două femei şi promise solemn să le ajute. Hotărî că pentru a şterge efectul negativ al celor trei sărituri în plus recomandate de el, si pentru care femeia lui Tavitu plătise acum unsprezece luni un pocon mai mult, pe lîngă că-şi primejduise viaţa, era nevoie acuma să mai plătească încă un pocon ca să aibă dreptul la sărit din nou peste flăcările unui rug, la aprinderea căruia trebuiau plătiţi alţi cinci poconi.
11
Asta era necesar pentru legarea vrăjii. Rugul va fi aprins cu buturuga uscată din coliba văduvei lui Tavitu, şi pe buturugă va fi arsă statuia de lemn cioplit a 'gemenului nenăscut al lui Tobo, pe care Bogo-Ti o va începe chiar acuma. Ceremonia uirma să aibă Ioc în prima noapte cu lună plină, în felul acesta, Tobo va fi salvat, pentru că în locul lui va fi jertfită efigia de 'lemn a pruncului nenăşcut, iar mama se va mîntui de păcatul de a fi „sărit pentru nimeni", sărind îndărăt, peste rugul lui nimeni, ca să aducă lucrurile în forma lor de la început.
MAIGONGA
La prima De-iwe-duku-lu, tribul se afla adunat în cercul din mijlocul satului. Stăteau chirciţi cei din primul cerc, în genunchi cei din al doilea cerc şi în piciloare cei din al treilea. Războinicii, cu lăncile în mâini şi scuturile colorate pe braţ, stăteau tot în picioare, rnai la o parte. Venise tot tribul încă înainte de apusul soarelui, în spatele şamanului Bogo-Ti cu tobele de piele de gazelă între pulpe, ucenicii vrăjitorului băteau un tam-tam stins., în centrul cercului fusese ridicat rugul, pe care trona, ca un soclu casnic, trunchiul de lemn din coliba lui Tavitu, m încât de cari si putred. Pe un capăt de rogojină, de asupra lui, fu pusă cu multă ceremonie, cînd începu tom-tam-ul cel adevărat, statuia de lemn cioplit a pruncului geamăn lui Tobo. Bogo-Ti făcu să se aducă din coliba sa şi să se aşeze pe un trunchi înalt, marele idol de lemn, statuia atotputernicului si îndurătorului Ma-Djuh.
Ochiul lui unic, die scoică sclipitoare, începu să se roşească sîngeros cînd rugul fu aprins. Tam-tam-urile mărunte răpăiră mai tare şi tribul înce-
12
pu un fel de dans ritmic, fiecare în poziţia în care se găsea. Dansul consta mai mult din mişcări pe loc, ritmice, de trunchi şi de membre. Capiii li se legăna necontenit, mecanic, înspăimântător. Executau totul fără greş, toţi deodată, cu o precizie de necrezut.
Bogo-Ti deschise ceremonia. El atîrnă ele gîtul zeului Ma-Djuh, noi şiraguri de scoici monedă, plătite de mama lui Tobo, şi spuse cu voce tunătoare că marea ceremonie a Maigongei, liturghia nocturnă a zeului • Ma-Djuh pentru conjurarea duhului rău Manao, a început.
Beciuanii se bălăbăneau ritmic, în sunetele tam-tam-u'lui. Capetele lor păreau gata să se desprindă de trup. Ingînau o melopee sinistră. Cuvintele le erau întretăiate de un refren pe care-1 repetau din

timp în timp, cu mai multă forţă :
Manao, iki-to
Ma-Djuh bamato !
Ceea ce înseamnă, pe cit ,se pare — ,.Manao arată-te, Ma-Djuh te va doborî".
Manao nu se arătă. Rimînd frazarea, vrăjitorul se deşirase, lung, uscat şi încărcat de fetişuri zornăitoare, d-e-a lungul coloanei pe care trona statuia cicloapă a zeului. Cu mîinile întinse în lături, cu capul atârnat, bălăbănindu-se la stingă si la dreapta, răcnea si el :
Manao, iki-to Ma-Djuh bamato !
Flăcările se înteţiră. Trunchiul adus din coliba lui Tavitu prinse să ardă. Mama lui Tobo se apropie de şaman, îngenunche si-i întinse copilul. Acesta îl luă, îl unse la picioare si la frunte cu o alifie spumoasă,. verzuie, pe care-o descânta necontenit.
13
•— Fii gata ! porunci şamanul.
Femeia se ridică din genunchi. Trebuia să pornească de data aceasta dinspre altarul zeului, unde oficia Bogo-Ti si să sară peste rug, în direcţia opusă aceleia în care sărise la arderea iui Tavitu. Doar aşa se putea desface vraja săriturii pentru nimeni.
Mama lui Tobo se apropie de rug. Se dete înapoi cîţiva paşi, ca să aibă loc să-si facă vînt din fugă. Flăcările crescuseră. Vîntul le întorcea spre faţa ei. Data trecută sărise cu vîntul din spate. Marginea rugului o putuse atunci vedea precis. Acum, flăcările o puteau înşela.
Tribul îşi ţinea răsuflarea. Tam-tam-ul contenise. Tăcerea era sinistră.
Linsă de flăcări, femeia sări. Ajunse aproape în fqc cînd îşi făcuse vînt. Sărise înalt şi larg, un salt reuşit. Tam-tam-ul răpăi vesel, cele trei cercuri de asistenţi începură iar să se legene si să cînte :
Manao, iM-to Ma-Djuh bamato !
Succesul femeii le dăduse curaj. Trupul ei elastic, negru, suplu, pe care flacăra nu-1 linsese decît o clipă, era din nou la picioarele şamanului. Şamanul era mulţumit. Maigonga începea bine. Tribul era impresionat. Bogo-Ti căuta totdeauna prilejul de a organiza, ceremonii spectaculoase, prin care prestigiul său urma să crească în ochii tribului. Femeia gîfîia, obosită de efort si de emoţie, lîngă genunchii vrăjitorului. Bogo-Ti îi ridică, luîndu-i fruntea între palanele lui uscate, capul. Privi adînc în ochii văduvei lui Tavitu. Din vina lui o primej-duia. O mai primejduise' odată, din lăcomie, pu-nînd-o să plătească pentru doi gemeni şi să sară dublu decît trebuia. Dar cu orice preţ, ceremonia
14
trebuia îndeplinită. Era în joc prestigiul său sacerdotal, autoritatea lui de şef de trib.
— Ridică-te, îi spuse el.
Femeia se ridică hipnotic. Şamanul îi suflă între sprîncene. Ea se scutură şi tresări. Privi rugul aprins si trupul arzînd al geamănului de lemn al lui Tobo.
— Sări ! porunci şamanul, neîndurător.
Femeia porni să alerge, Tam-tam-ul stătu. Vocile tăcură. Doar un plînset de copil venit dinspre colibe. Mama lui Tobo se opri brusc.
— înainte, sări ! urlă aspru Bogo-Ti.
Femeia porni din nou, ameţită. Flăcările o linseră mai tare de astă dată. Pornise cu mai puţin avînt. Sări, dar nu atît de larg ert trebuia. De partea cealaltă, un tăciune se rostogolise lîngă piciorul rugului. Calcă pe el şi căzu cu faţa la pămînt. Avea talpa arsă si-şi zdrelise coatele. Kooka şi cu încă o femeie o ridicară de jos şi o aduseră, şchio-pătînd, în faţa şamanului.
Tribul privea consternat. Era semn rău. De departe se auzea plînsui disperat al lui Tobo. însîngerată, abia călcând, suferind cu fiecare pas, mama lui Tobo, neliniştită, căuta zadarnic să vadă peste capetele mulţimii, în noapte. Lui Bogo-Ti îi era teamă să nu se zdruncine încrederea tribului, să nu fie atinsă valabilitatea ritualelor sale magice. Făcu un semn. Tam-tam-ul începu din nou si tribul intona melopea stranie de invocat a zeului şi de sfidare a lui Manao.

Bogo-Ti se uită din nou în ochii femeii, îi atinse tîmplele cu mîna lui uscată si-i frecă ceafa. Femeia se liniştea sub degetele şamanului.
— O singură dată ! zise Bogo-Ti. Nu mai ai decît o singură dată de sărit. Trebuie ! Nu auzi ? Trebuie !...
Ea se ridică şchiopătînd. Şamanul îndepărtă pe Hooka şi-si îndemnă din spate victima cu rnîna :
15
— Sări !
Mama lui Tobo trase un gît de aer. Era gros de fumul cald si mirosea îmbătător a ngua. Mirosul o nelinişti din nous, ca si cum 1-ar fi simţit pe Manao pe aproape. Era bolnavă. Avea, halucinaţii. Deasupra rugului, în plină incintă sacră, descoperi ochii lui de flacără verde, ficşi, cruzi, sfidînd Mattgonga lui Bogo-Ti. Manao tupapau !... Duhul pîndeşte!... îi fu frică si se udită rugător îndărăt. Tobele conteniră, vocile amuţiră, Mama lui Tobo privea îndărăt.
— Sări ! zbieră întărîtat şamanul.
Marna lui Tobo porni. Se gândea la copil. Pentru el, pentru viaţa lui Tobo, făcea tot ce făoea. Şchiopătând, începu să alerge. Respira greu de oboseală si de teamă, dar si pentru că fumul o înnăbuşea. Vedea rugul din faţă ca pe un zid între Tobo si ea. Ardea de nerăbdare să-1 aibă din nou în braţe. Numai de-ar reuşi să socotească bine momentul saltului, să nu se lase înşelată de flăcări.
în înfiorătoarea tăcere din jur, paşii ei şchiopi răsunau inegali. Fumul roşu şi cald era de nesuferit. O pală d'e vînt purtînd norul miresmei de ngua înteţi focul şi flăcările crescură nemăsurat. Femeia îşi făcu vînt. Trupul ei' Zbură suplu, în sus, prin flăcări. Tribul privea cu sufletul la gură. De departe, se auzi din nou, ascuţit, ţipătul lui Tobo. Din aer, de deasupra rugului, femeia îl prinse. Se suci brusc .spre stingă, de unde venise ţipătul. Mişcarea frînă saltul. Se prăbuşi ca un pietroi în mijlocul rugului, pe movila de jeratic. Urletul din urmă şi sdnteile stîrnite din buştenii arşi umplură văzduhul. Tribul amuţise. Amuţise şi Tobo. Bogo-Ti sta ţeapăn lîngă idol, împietrit, fără nici o tresărire, fără pic de regret.
16

Orfan, Tobo crescu pe lîngă Kooka-Uyan, care-1 îngriji ou dragoste. De Manao nu-i era ei teamă încă, pentru că bătrâna Kooka credea, oa toţi oamenii tribului, că atunci cînd un om moare în locui unui copil, copilul nu va muri pînă va atinge vîrsta celui mort în locul lui. Aşa că Kooka socotea că nici o primejdie nu-1 ameninţa pe Tobo pînă ce Va fi bărbat. Totuşi, cînd el fu în stare să poarte lanidja, nici una dintre fetele tribului nu voi să-1 ia de bărbat, deşi Tobo vîna bine şi deşi nu odată tinerele beciuane îi aţinteau calea. Nici uneia însă nu-i era la îndemînă să-şi lege viaţa de un tînăr, oricît de chipeş si de voinic, care însă, odată ajuns în vîrsta bărbăţiei, putea oricând să cadă răpus sub răzbunarea lui Manao. Tobo creştea, ignorîndiu-si soarta.
Landja era tot ce-1 interesa, vînatul si dansurile războinice. Bătrînii vedeau în el pe viitoarea căpetenie armată. Tobo era speranţa tuturor, în adâncul sufetului, Tobo se simţea însă trist, în viaţa lui ceva era altfel decît la ceilalţi, ceva ce lalţii ştiau şi el nu. Era stingher Tobo între oameni şi nu-şi găsea locul.
ALBII
Tam-tamul satului vecin începu dintr-odaită o curioasă 'depeşă. Tam-tamul e telegrafia fără fir a Africii.
Tam-tamul pe care Tobo îl auzi în după-amiaza aceea, suna curios. El anunţa prin primul grup de bătăi repetate : „grup de oameni înarmaţi pe malul fluviului", ceea ca se transmitea ori de cîte ori se afla un trib străin prin apropiere, cu gînduri de jaf sau de război. Dar al 'doilea grup de bătăi ritmice era ceea ce-1 intriga pe Tobo. Tradus, el însemna : „alb-piele-obraz-mâini-fier la picioare-beţe cu foc".
Era o asociere de cuvinte al căror rost Tobo nu-I mai putea înţelege. Toţi beciuanii tribului se strîn-seseră în „piaţa" circulară din. centrul satului. De după colibe nu răsăreau decît ţestele lucioase ale
pruncilor sau capetele scofîleite ale babelor ce nu

se puteau urni.
Tobo îşi învinse toropeala. Tam-tamul răspândea mereu cuvintele enigmatice. Era intrigat si o înfrigurare curioasă pusese stăpânire pe el. Tâmplele îi zvâcneau şi sîngele-i fierbea în vine. Sporovăială beeiu'anilor în jurul lua devenise o hărmălaie de neînchipuit. Tobo strigă la ei cu. autoritate. Suit pe buturuga lui Bogo-Ti, Tobo făcu un gest poruncitor şi toţi bărbaţii care mînuiau dandja i se strânseră în ju'r. Tobo era acum recunoscut drept căpetenia războinicilor din sat. El spuse grăbit câteva cuvinte aspre şi reci şi oamenii se răspândiră care încotro, în fugă, revenind din colibe înarmaţi şi cu scuturile vopsite în culori tari, pe braţ. Pe urmă, femeile războinicilor veniră să-i atingă umărul 'drept cu fruntea, aşa cum se obişnuia înainte de luptă. Era un semn de supunere şi de îmbărbătare, un semn de adio şi o asigurare de fidelitate. Războinicii se şi înşiraseră „fir de vânătoare", unul an spatele celuilalt, când Tot>o se hotăra să pornească şi el. Nici o femeie nu-i atinsese umărul. Tobo, cel mai de seamă războinic al tribului, era singur.
Nu avea femeie, nu avea mamă, nu avea rude. Tobo îşi strânse între pumni ciobul de ka-uka-tuta atârnat, printre ailte fetişuri, la gât şi porni. Tam-tamul satului vecin fusese reluat de satul său si din valea fluviului Setlagoli, de departe, veneau ecourile altor tam-tamuri, care difuzau necontenit neînţelesSfif asocieri de cuvinte. De Ja Morokweng până la Maribogo, unde apa cea albastră a lui Setlagoli intră ca prin farmec sub pământ printr-o căl-
, dare uriaşă de nisip, ca să apară din nou de sub munte la Dooru, toate tam-tamurile beciuane repetau
. fără încetare : „alb-obraz-mîini-piele-fier picioare-beţe cu foc" şi „grup de oameni înarmaţi pe malul lui Setlagoli".'
Tobo îşi răspândi oamenii în grupe mici în Junglă. Cei care vor zări mai intâi oamenii ânairmaţi vor da semnalul prin ţipătul de papagal roşu. Făcu cîteva zeci de astfel de grupe. El îşi păstră 7 beciuani voinicii, masivi şi docili ca nişte dulăi. Nu era la prima lui bătălie şi totuşi avea o curioasă nelinişte, în jun-- glă, muştefte bîzîiau ca atunci cind sîrit prin preajmă cadavre. Mirosea greu a ngua înflorită şi a liane putrede. Iarba along-along li se încolăcea pe pulpe şi le sfichiuia trupul cu capetele ei lipicioase. Tobo începu să se întrebe ce era adevărat din ce auzise. Poate că grupul de oameni înarmaţi se întorsese din drum. Dar tam-tamuil spunea clar : grup înarmat de-a lungul! cursului lui Setlagoli. Tobo înainta în junglă fără să ştie până cînd. Ţipătul papagalului' roşu se lăsa aşteptat. Ierburile i se păreau şerpi. Peste cîteva minute, noaptea era deplină. Beciuanii lui Tobo spuseră că trebuie să fie pe aproape de Maretsani,- unde rîul se bifurcă. Tobo puse să se dea semnalul adunării, ca să hotărască cu toţii împreună ce era de făcut. Ţipătul papagalului roşu străbătu .pădurea. Alte ţipete asemănătoare îi răspunseră. Cu-rînd, războinicii tribului se regăsiră. Tobo îi consultă şi ei fură de părere să-şi continue înaintarea spre Maribogo, cu toate că tam-tamurile tăcuseră.
Dacă fusese într-adevăr un grup de oameni înarmaţi, mergînd pe valea rîului, pe malul dinspre saltul lor, ei nu-1 vor putea trece ca să urmărească braţul ce duce la Kunwama, ci vor ţine malul drept, pe cotul dinspre Maribogo. Dinspre deşert, de acolo de unde ierburile se închircesc şi nisipul invadează

vegetaţia, se auzeau urletele sinistre ale hienelor. Pe Setlagoii, primele raze ale lunii pline făceau o atmosferă alburie, de vrajă.
„De iwe, gîndi Tobo. De iwe duku-lu". în toate nopţile eu lună plină, dar mai ales în cele ale lunilor de după echinoxul de primăvară, cînd n'aguani ngua, mireasma blestemată, îmbălsăma pădurea, Tobo se simţea 'Cuprins de nelinişti ciudate, pe oare i le insuflau născocirile şamanilor .semănate în mintea lui ignorantă şi în mod firesc neputincioasă să găsească singură explicaţia potrivită tuturor fenomenelor naturii.
, Mica trupă înainta aproape fără zgomot prin ierburile uriaşe. Jungla fusese lăsată în urmă. în zare, spre sud, primele ridicaturi ale şirului de .munţi Kaap începuseră să clipească în bătaia lunii. TODO ştia că sub piciorul primului munte Kaap, în stingă satului ocupat de tribul Maribogo, rîul Setlagoii se înfundă, continu.îndu-şi drumul pe sub pămînt pînă la Dooru, unde iese iar la suprafaţă. Dacă grupul oamenilor înarmaţi pe care-1 anunţa tam-tamul nu putea fi ajuns pină la

Mariibogo, de acolo înainte rămînea'u foarte slabe nădejdi să mai poată fi prins, pentru că, ne mai fiind rîul care să-i oblige a ţine o anumită direcţie, urma li se va pierde prin ierburile înalte si drumul trupei lui Tobo va fi fost zadlarnic.
De aceea, Tobo îşi îndemna oamenii să înainteze cu spor. Din -cînd în cînd dădea semnalul de regrupate, apoi porneau înainte cu toţii, în grupe mărunte de cîte 6—7. La Maribogo ajunseră în toiul nopţii. Luna ora în mijlocul bolţii cereşti, albă şi plină. Norul de mireasma nguani-ngua, plutea parcă, de-plasîndu-se odată cu grupul. Mulţi erau ameţiţi de miros si fură nevoiţi să se spele pe faţă în,undele albe de lună ale lacului pe care Setlagoii îl forma
20
în căldarea sa de nisip, în care dipărea către albia-i subpâmînteană. Tobo îşi adună toţi oamenii şi hotărî să se oprească pînă la răsăritul soarelui, pentru a-i odihni. Nu făcură foc, nici nu dădură prea multe semne de viaţă. Tribul Maribogo, din apropiere, speriat de tam-tamuri, i-ar fi putut /luat foarte uşor drept duşmani. De aceea, Tobo îşi sfătui oamenii să se liniştească şi să doarmă pînă în zori. Cei care aveau la ei bulbi de „taro" (amestec de betel si nucă de cocos tocată) începură să mănînce. Tobo nu putea mînca. Nici să doarmă nu putu.
De-abia se liniştiseră beeiuanii, că şeful lor se ridică. Sforăiturile războinicilor, adormiţi claie peste grămadă, îi făceau râu, ca şi mirosul cărnii lor asudate si trudite de drum. Nisipul începuse să se răcească. Tobo era gol. Ka-uka-tuta, cioburile de fildeş vrăjit, îi zornâiau pe grumazii înfierbîntaţi. Se scula şi porni spre apă. Setlagcili curgea liniştit, alb ca laptele, spre sorbul lui de sub munte. Pe malul celălalt, la o depărtare de o la/ndjă voiniceşte aruncată, focuri de flacără verde; pe Tobo îl nelinişteau aceste focuri, îl intrigau, îl chemau. Luna poleia totul cu argint si norul die mireasmă era ameţitor. Tobo porni pe marginea căldării de nisip, ocoli lacul şi se găsi sub miuinte. Kaap lucea ca un morman de fildeş. Ceea ce i se păruse lui Tobo foc, nu se mai vedea, dar în locul liui Tobo văzu focuri, focurile grupului de oameni căutaţi. Brâu nişte focuri ciudate, care ardeau neobişnuit : ardeau două felinare verzi, de aeetiLenă, de care Tobo niu mai văzuse, în preajma lămpilor lucitoare erau oamenii înarmaţi. Unul întinse spre Tobo un deget alb -si uscat, arvea faţa albă, ca a diavolilor din poveştile llui Bogo-Ti şi ale Koo-kăi. Purta în pilcioare cizme lucitoare, care păreau de metal negru. Tobo înainta ca. vrăjit, singur, sprijinindu-se în land j ă ca într-un baston, fără gînd
21
de atac, uimit, zăpăcit, curios. Diavolul alb spuse ceva. Un alt diavol întinse spre el o prăjină lucioasă. Din capătul prăjinii porni foc, fum şi pocnet. Tobo se prăvăli muşcînd pămîntuil. Albii se apropiară.
— Ia te uită, spuse unul din ei, glonţul i-a intrat în piele. Nu aş fi crezut. Credeam că va ricoşa. Au o piele de toval negrii ăştia .'...
Albul, uitîndu-se la rana pe care glonţul i-o făcuse j J lui Tobo în partea stingă a pieptului, sub braţ, scuipă cu dispreţ pe trupul lui negru şi porunci hamalilor, care-i purtaseră prin junglă, să ridice „mortul"...
*
Cînd se trezi, Tobo era într-o colibă străină. Nu-şi aducea aminte cit dormise. Lacul Setlagoli şi diavolii albi încălţaţi cu fier, cu prăjini lucioase din care iese fum şi pocnet, erau ultimele lui amintiri. Tobo nu putea şti că zăcuse două săptămîni între viaţă şi moarte, în colibă nu era nimeni, dar în preajmă se auzeau voci. Tobo trase ou urechea, dar nu pricepu nimic din ce auzea. Cunoştea limba buluvailor, a tribu'iui Meribogo si a maretsanilor, cum o cunoştea şi pe a celor din Kunwana si Dooru. Ba, odată, mai demult, cînd se aventurase spre deşertul Kala-hari, dincolo de rîul Molopo, învăţase şi idiomul baralongilor, ca si limba bangwaketse. Lotlokana şi morokwnga nu-i erau, de asemenea, străine cu totul. Dar ceea ce auzea nu semăna cu nimic din ce ştia el. Tobo nu se dumirea. Un moment socoti că e mort şi că limba pe care o auzea e a diavolilor lui Manao. îşi cercetă instinctiv trupul. O parte din piept îi era ascuns sub un bandaj lat. Tobo şi-1 rupse. Bandajul era lipit cu sînge închegat : dedesubt avea o gaură proaspătă. Tobo vru să se ridice, dar sîngele îl,podidi şi se prăbuşi pe rogojină. Două muşte mari,
22
verzi, veniră să i se aşeze pe rană. Pe urmă, nu mai. ştiu iarăşi nimic.

Se trezi între oameni albi. Unul din ei, cu o barbă roşie aurie, se aplecă deasupra cu blîndeţe. Avea ochii albi-albaştri, cum Tobo nu mai văzuse, îi tu frică. Dar omul alb spuse ceva neînţeles, cu o voce atît de blinda, încît Tobo se linişti. Ar fi vrut totuşi să ştie unde e. Se uită în preajmă. Era într-un umbrar lung, de pari şi rogojini, sub care zăceau zeci de negri. Tobo spuse ceva în beciuană si unul dintre negrii întinşi pe jos îi răspunse. De la el află Tobo totul : era prizonierul albilor şi fusese rănit de ei. îl îngrijau, ca si pe ceilalţi, ca să-i robească apoi pe toţi şi să-i pună la munci. Le spuseseră asta alţi negri, mai vechi în robia diavolilor albi, care se furişau noaptea la ei şi le aduceau veşti şi ce bruma puteau agonisi de mîncare, din sărăcăciosul lor tain zilnic. Tobo asculta, înţelese că e pierdut, în ciocnirile dintre triburi era obiceiul să se ia salavi războinicii duşmani rămaşi în viaţă. Aşa că Tobo ştia ce e robia. Totuşi, omul alb cu barbă roşie i *se păruse* blînd. I se spuse că acela e un vraci, care lecuieşte bolnavii şi învie pe cei ucişi. Tot el vindecă pe negrii bătuţi pînă la sînge de ceilalţi albi. I se spune ,,diavolul bun". Nu bea niciodată focul lichid pe care-1 beau ceilalţi. Tînărul bathlaru, care-i vorbea, numea foc lichid — ,,pii-nag" (apă-foc) — băutura care-i turba pe albii cei răi. Bl o încercase odată şi îşi fripsese toată gura. Dar albii beau ,,pîi-nag" şi dimineaţa si seara si în miezul zilei, cînd soarele e de jeratic. Beau şi asudă, beau si înjură, si se înroşesc si zbiară, beau si bat unde apucă, pe cine apucă sau violează femeile negre. Tînărul bathlaru se cutremură : ,,pii-nag" era scuipatul dia-
voiului. Deoît să cazi în mîna unui alb care bea ,,pii-nag", mai bine moartea. Tobo nu răspunse. Se gîn-dea cum ar putea fugi. întrebă :
— Sînteim departe de rrul Setllagoii ?
— Nu ştiu, răspunse tînărul. Prin Bathlaru nu curge Setiagoli. Dar de aici la B/tthlaru sînt două zile întregi de mers.
— Două zile pînă la Bathlaru ? sări Tobo. Dar atunci pînă în Beciuana sînt 8 zile !
Şase zile făcuse el altădată, ca să ajungă Ila triburile prietene Bathlaru, plecînd din satul lui beciu-an.
— Se poate, răspunse tînăirul. Dar e tot una. Albii sînt peste tot. Au răsărit cu miile, niu se ştie de unde. Şi nimeni nu scapă de ei. Nu te poţi gîndi să. treci printre ei fără risc.
— Cum se cheamă tribul la care sîntem găzduiţi ? mai întrebă Tobo.
— Nu sîntem găzduiţi la nici un trib. Sîntem în mîna unor albi oare ne vor vinde altor albi, ca robi. Pe locul acesta au fost gropile de lut în 'dare triburile Kuruman si Gri-qua, din munţi, veneau să caute . ochii de foc ai zeilor. Albilor le trebuiesc ochii de foc. Ei lărgesc gropile si-i caută. Pentru! asta au nevoie de noi. Ca să scobim pămîntul în adîh'ouri, pînă dăm de ochii zeilor. Cum ne însănătoşim, vom fi vînduţi !

ROBII

Kirnbeirley se numea oraşul înfiripat ca prin minune în jurul minelor de diamante de pe malul râului Vaal. Aşa îl numiseră albii si negrilor le era tot una cum se cheamă iadul, ca tsă-1 mai boteze. Veneau, aduşi cu arcanul de gît, de prin munţi, din jungfâ, din câmpiile de ailong-along, din deserturi sau

de pe malul rîurilor sud africane, cei mai mulţi răniţi si legaţi, cu cîrdunile. Erau daţi in grija „dia-volului bun" cu barba roşie, care-şi dădea toată osteneala să-i vindece, dar[s] cei mai muilţi mureau fie din pricina rănilor, fie a cangrenei.

Tobo lucrase ziua în mină. încăperea subterană din cane se deschideam zecile de coridoare în formă de raze, era îmbâcsită de un iz greoi, de mucegai si de .sulf, care părea însuşi răsuflarea morţii. Făcliile lioăireau înfiorător, în fundul galeriilor. Tobo îşi reexamina recolta : 8 diamante, dintre care unul de mărimea unei unghii. Se îndreptă istovit către ieşirea minei. La porţi stătea Miguel, cu cravaşa lui împletită de piele groasă. Miguel şi cu încă doi indivizi, cu ochii midi şi ascuţiţi da ochii porcilor mistreţi, cu gura mare, băloasă şi gîfîind mereu înjurături şi blesteme, strîngeau de la fiecare miner pietrele găsite în orele îndelungi petrecute sub pământ. Dacă li se părea cumva că diamantele sînt prea milei sau că nu sînt destule, Miguel si oamenii lui nu se sfiau să bicruliască fără milă pe nenorocitul istovit de muncă.

Gârboviţi, storşi, fără nici o dorinţă şi fără tresăriri de revoltă, negrii îşi depuneau, îieciare, în mîna lui Miguel, nestematele, îşi treceau mai departe, spra umbrarul unde-i aştepta o ciorbă şi o

rogojină. Cîlnd îi pica în palmă o piatră mai strălucitoare, bruta albă tremura de plăcere. Totuşi, nimeni nu auzise din gura lui altceva decît înjurături. Miguel era de părere că negrii nu pricep , decît limbajul biciului si că o vorbă pentru ei, ar însemna o scădere a prestigiullui său.
Minunate erau unele pietre, dar Miguel nu lăuda niciodată pe vreun lucrător. Din pungile mur-
25
dare de la şold, pe corpul gol al minerilor, se iveau comori împărăteşti, din preţul cărora s-ar fi putut zidi sute de sate. A[T]egrii nu cunoscuseră voloarea pietrelor. Dacă. vreunui din ei pusese unui idol un ochi dintr-un diamant superb, nu o făcuse decît pentru că piatra lucea frumos. Acum, de cînd ştiau preţul pe care-1 puneau albii pe ochii din pă-mint ai zeilor erau ispitiţi sâ-şi păstreze cîte o piatră. Să o fure şi să fugă ! Dar cum s-o fure ?... De lucrat, lucrau în pielea goală, numai cu punga la brîu, aşa că asupra lor nu puteau ascunde nimic. Să înghiţi o piatră, nici măcar nu-i trecuse vreunuia prin minte. Era *o* frică superstiţioasă care îi oprea. Piatra e de foc, dacă luceşte aşa cum luceşte, si cui îi poate merge bine înghiţind foc ? De aceea, Miquel şi ai lui erau liniştiţi în privinţa asta. Dar controlul corporal se făcea totuşi de fiecare dată, cu, stricteţe.
în faţa lui Tobo era un băietan înalt, ciudat, din tribul Ourga. Avea părul creţ, des şi tare ca sîrma, lipit de creştet în rotocoale rigide. Buza inferioară îi ena străpunsă de un beţişor, si de aceea părea că fumează tot timpul. Cînd îi veni rîndul la percheziţie, stătu ca înlemnit locului, şi păli. îngrozitor de palidă mai poate fi şi carnea neagră I
— *Ce* dracu are ăsta ? se miră Miguel. Ia cău-taţi-1 bine !
Brutele lui Miguel îl -luară la scărmănat. Din păr îi căzu o piatră galbenă, mai mare decît unghia degetului mare, "cu o strălucire minunată. Dacă ar fi putut-o sustrage şi vinde, negrul ar fi avut din ce trăi bine toată viaţa, în oricare oraş aJ lumii. Miguel luă piatra, o privi rînjind si o strecură în tolbă. Pe urmă ridică biciul. Şarpele de piele împletită se învîrti în aer, şuierînd înfi-26
orator. Plesni, căzînd pe faţa negrului, care urlă de durere. Sîngele ţişni din urmele adînci pe care biciul i le brăzda pe umeri, pe gît, pe piept, pe obraz. Ourînd nu mai fu decît o grămadă de carne însîngerată. Miguiel tot mai lovea mormanul de carne vie de la picioarele sale, cu o furie nebunească. Era pătat de sîngele roşu al victimei, care nici să geamă nu mai avea putere. Dar nu se sinchisi de asta. îi dete un picior în faţă, cu botul cizmei.
— Luiaţi-1 de aici, făcu el, si începu să examineze diamantul galben, mare cit o alună, care i se înroşi în palme, de sînge.
— Damned puerco .' rosti el încruntat. Vorbea un amestec de spaniolă şi engleză. Damned hijo de puerco I (Afurisit fecior de porc *l) Şi* mîngîia încîntat diamantul pentru care-1 ucisese în bătaie pe băietan.
Tobo îşi aştepta, tremurând de indignare şi de furie, rîndul. Miguel se întoarse spre el şi răcni în jargonul lui tărcat :
— Şi tu ? Ce aştepţi, maildito son of a black bitcli ! (Ticălos fiu de căţea neagră). Treci la percheziţie. Vai de pielea puturoasă a celui care mai încearcă să fure .' Da, med rasate l Carognas .' (Bivoli blestemaţi .' Stîrvuri) Haide, marş !... Adrian te .' Go ahead .'
Tobo întinse diamantele. Miguel zîmbi fericit. Se uită pe sub sprîncenile zburlite la frumosul răz-boinic beciuan.
TO.DO se gîndea zi şi noapte la evadare. De la Kimberley spre miază-noapte, munţii Kaap se alungeau pe tot parcursul rîuiui Harts. La Ta-ung, ar fi părăsit Harts şi ar fi apucat pe afluentul lui, pe Setlagoli, cel ieşit din subpămîntenele-i albii, pînă
27
la Dooru. în munţi ar fi mers 5—6 nopţi. Pe malul apei alte două nopţi. Ar fi mers numai noaptea, *ca* să nu dea albii de el. De la Dooru la Maribogo nu e decît o jumătate de noapte si odată ajuns la Ma-ribogo, landa si jungla i se deschideau în faţă. Pe Setlagoli în sus să tot fie o noapte şi o jumătate de zi. Pe acolo albii erau rari. Seara ar putea fi în sătuli tribului său beciuian si ar sta pe rogojini, discutând în coliba lui Bogo-Ti. Bătrâna Kooka, de va mai fi trăind, va plînge de bucurie văzîndu-1 si tinerii tribului îil vor recunoaşte din nou drept căpetenie. El nu s-a spurcat cu „pii-nag", nu s-a îmbrăcat cu pînză, ca alţi n:egsni. El a rămas aşa cum era eîfnd 1-au rănit albii cu

prăjina de fier care pocneşte cu foc. Curat ! De ce să nu-1 primească îndărăt ? Poate că fetele negre s-au îmbunat, si ea vreu'nia va primi să-i fie femeie. Se gîndea la coliba -* lui şi Ila binecuvîntarea unei familii noi, la 'cununie, îşi aminti de Ma-Djuh. li trecu prin cap că zeul merita un ochi mai frumos decît scoica lucioasă pe care i^o pusese Bogo-Ti si care nu era frumoasă decît în bătaia flăcărilor sau a lunii.
To'bo se hotărî .să fure un diamant pentru ochiul zeuiîuli Ma-Djuh si să se întoarcă în sat. De fiecare dată cînd încerca să ascundă vreo piatră, în pragul porţilor de' la coridorul minei se răzgîndea. Frica paralizantă îi cuprindea fiinţa. Pălea !... Negrii nu ştiau să se prefacă. Disimularea gîndului" nu era specialitatea aiaestor făpturi simple. De aceea, cînd îşi dădea seama că tremură şi păleşte, Tbbo se răzgîndea si preda toate pietrele oare le avea asu-pră-şi, lui Miguel. Obsesia fugii îl bînituia. zi şi noapte. Iadul de la Kiimberley devenise înăbuşitor. Lutul gnas în care tăia vînjos, oăutînd diamante, duhoarea grea a minei, căldura, i *se* păreau de nesuportat. Rîsul şi beţia albilor, dare violau negre-
sele şi schingiuiau pe negri, i se păreau insulte directe, începu să bea „pii-nag". Şi, curînd, nu se mai putu lipsi de rachiu.
/
Lucra de zor,- de dimineaţă. Coridorul eră strîmi, aerul îmbîcsi't de gaze grele. Ameţea. Gîfîia si sudoarea îi curgea şiroaie. Nu avea loc nici să se sucească, pe o coastă. Tirnăcopuil' nu avea spaţiu pentru a fi înfipt cu avânt. Era nevoie să se culce uneori şi să lucreze deandaratelea, culcat pe spate, săpînd deasupra capului. Păraîntul argilos îi cădea pe faţă, pe ochi, 'în gură. Tobo urmărea fiecare şuviţă de lut gras, căutînd luciul pietrelor preţioase. Lucra înfricoşat, ca tun animal. Tresări ca prins de friguri. Din lutul scurmat de târnăcop ţîşnise o lumină de jeratic viu. Tobo se temu. Pe urmă îşi dete seama că era doar o piatră. încă murdară de argilă, piatra lucea ca focul. Tobo se sfii s-o atingă : i se părea oă-1 va frige. Pe urmă, îşi lua inima în dinţi şi o desprinse din peretele de lut. Era un diamant sângeriu, mare cît un cap de porumbel. „Diamant roşu !", şopti cu evlavie Tobo. Ochiul zeului Ma-Djuh.
îi străfulgerase gîndul că era piatra care s-ar potrivi mai b'inie în fruntea idolului de lemn de 'acasă. O va lua şi o va duca. Va evada. Dar cum ? La ieşire va fi percheziţionat. I se va lua piatra si va ,fi ucis în bătăi. S-o înghită ?... Va muri, de sigur . Nimeni n-a încercat încă să înghită o piatră de foc, mai ailes una de mărimea asta !
Tobo mîngîie piatra. Piatra lui ! Se hotărî s-o păstreze ou orice preţ.
Pînă seara lucră cu sârg. Adună o duzină de pietre mai mici. O avere întreagă. Le lăsă să alunece în punga lui murdară de la şold şi se îmbată apoi din nou de vraja gînduriîor. Mîngîie minunatul
28
29
diamant roşu şi-1 măsură cu lărgimea rănii din coastă. Gongul din marea sală sună. Trebuia să iasă. Luă repede hotărîirea cea mare : minerul cu--ţitului era la îndemînă, în brîu. îl trase şi-1 îndrep-iă spre cicatrice. Scrîsni din dinţi qa să nu urle de durere, cînd tăişul îi redeschise rana...
— Foarte bine, Tobo, spuse Miguel. Nu era obişnuit să laude pe cineva, dar cele douăsprezece diamante măricele meritau măcar atîte.
Tobo se furişă grăbit spre umbrare. Era fericit. Sub isîngele închegat cu noroi, în rană, era diamantul sîngeriu. Nici nu se gîndea să-1 Caute pe vraciul alb cu barba roşie. Nu-i era gîndul decît la plecare. Plecarea trebuia să se întâmple cît mai grabnic. Se tîrî pe brînci pfnă la marginea taberei. Crezu că nu fusese observat. Cineva îi puse mîna pe umăr. Tobo simţi că se pierde : era sigur că Miguel îl mirosise şi că-i pusese iscoade"pe urmă. .Din ţarină, ridică doar ochii. Era doctorul alb cu barbă roşie, căruia Miguel îi zicea Barbarosa. Tobo vru să spună ceva, să se justifice. Barbarosa, cu un deget îi ceru tăcere. Mîna cealaltă ţinea un sat spîn-zurat de o curea.
— Iată, zise'el, e pentru tine, pentru drum. Nu e mult, dar prinde bine. Ai grijă să nu mergi decît noaptea. Ziua dormi. Altfel poţi fi prins si e wai de tine. Mergi 6 zile pînă la Vryburg. La. sfîr-şitul săjjtămînii eşti acolo. Vine si Miguel să vîn-dă diamante. Vă veţi întlni, sînt sigur. E o casă de cărămidă roşie, în obor la Vryburg. Aoolo-şi schimbă toată lumea diamantele. Trebuie să-1 întîlneşti !...
Tobo credea că visează. Se aştepta ca albul să schimbe din moment în moment tonul şi să ridice un bici amenințător. Dar doctorul cu barbă roşie, înalt, luminos, suridea.
30

— ^3uana, încerca el să spună. Buana (stăpîne !) ... eu...

Doctorul îl întrerupse. Trecu cureaua sacului cu merinde pe după gîtull negrului, se aplecă îşi-i zise :
— Du-te 'la ai tăi si arată-le oe-ai învăţat aici l Mergi sănătos ! si îl bătu prieteneşte pe umăr.
După ce doctorul se depărta, .sucindu-se pe cîl-cîie, Tobo începu să se tîrască, fără să se ridice din ţărînâ, de teaimă să nu fie văzut.
Pe brînci se tîrî pînă înafana taberei de negri. Pe malul apei prinse să fugă. Nu merse ca oamenii decît cînd ajunse între poalele munţilor şi fluviu. Şase nopţi sna furişat din colină în colină, din văgăună în văgăună. Ocolea colonittlle albilor, ocolea satele negrilor. Purta cu sine o comoană pe care nu trebuia să i-o *ia* nimeni. Mai preţios decît diamantul i se părea gîndul pe care doctorul i-1 sădise in minte. A şaptea noapte, obosit, ca un dine pribeag, trecu prin oraşul Vryburg. Deşi se tîrî pe brînci îndărătul gardurilor de bambus', olandezii traseră după d. Simţi răsuflarea morţii în ureche. Totuşi, îşi continuă mersul, tîrîs, pînă la oborul de vite. La Vryburg venea Miguel să-şi schimbe diamantele, aşa spusese doctorul. Tobo se gîndi că n-ar strica să-'l întîlnească. Dorul de răzbunare clocotea în sufletul său. Căută şi găsi casa roşie unde-şi schimbau traficanţii diamantele. Mişcarea car'e domnea în preajma ei, chiar -*şi* la ora aceea tîrzie de noapte, dovedea că era vorba de o bancă foarte activă, oare săvîrşea operaţiile pe loc, pentru oamenii veniţi de la mari depărtări.
• Tobo se trase după colţul casei si aşteptă. Pîndi toate fiinţele care intraiu şi ieşeau.'Erau „Migueli" în zeci de exemplare şi, la vederea lor, i se urcă sîngele la cap. Pe toţi i-ar fi ucis. Deodată, faţa i se contractă de furie. Miguel, Miguel cel adevărat,
3 J
/
ieşea *din* casa băncii, mustăcios, sprincenat *Â* vesel, pipăind'U-si, sub haina de doc, chimirul/rotunjit. Schimbase diamante şi era mulţumit de preţul încasat. Desigur, se gîndea la plăcerile ce-1 aşteptau, la mesele bogate, la băuturile tari şi' la i'eteie din crâşmele Vryburgului, spre care se îndrepta. Sări la el şi-i puse mîna în gît.
— Miguel, damned hijo de puerca blanca ! (Blestemat fecior de scroafă albă), îi strigă el albului, în faţă. Pînă să aibă Miguel timpul să-şi scoală pistolul, unghiile lui Tbbo i se şi înfipseră adînc în beregată : — Impested carogna ! (Leş puturos), mai spuse Tobo văzîndu-1 prăvălit la pâniînt si-i izbi un picior în obraz. Pe urma îi descheie chimirul, pe care şi-1 închise de după mijloc, luă pistolul si cuţitul spaniolului şi se mistui în noapte, nesimţit de nimeni.
La Dooru, acolo unde fluviul îşi pierde albia sub pămînt, Tobo sirnţi că nu mai avea nici un chef să se întoarcă acasă. Era momentul să se hotărască, ., aici la răscrucea drumurilor. Banii din chimirul lui Migudl erau mulţi. Tobo nu văzuse niciodată . atîtea piiese galbene de aur. Diamantul sîngeriu putea fi şi el vînidut pe piese din acestea de aur. Nu la Vryburg, unde 1-ar fi putut recunoaşte cineva pe Tobo, ci la Mafeking, ,mai sus de rîul Ma-dopo, de unde începe pustiul Kalahari. Tobo ştia de existenţa coloniei Mafeking, de la un tînăr din tribul Raimathlabama, care se afla cu el în mină la Kimberley. Ramathlabama spusese că la Molopo nu erau aceiaşi albi. Acolo stăpînea 'alt.trib de albi. Tînărul mai spunea că la Mafeking nu sînt mine de diamante ci de aur, de metail solar şi că diamantele au deci acolo mai mare căutare. Tobo va merge la Mafeking, va vinde piatra si va vedea el ce 32
va mai face, pe urmă. Poate că albii, care te respectă âînd ai bani, îl vor duee pînă la o corabie dintr-ale lor şi va pleca în Ţara Albilor. Va trăi bine, desigur, cu bănetul! adunat. Cît despre zeul Ma-Djuh, e drept că i-ar fi stat bine cu ochiul de diamant roşu. Dar, cum s-a mulţumit atîta timp cu o scoică 'lucitoare, va puitea sta si de-acum înainte fără diamant. Mai rămînea sfatul doctorului : „Mergi la ai tăi şi anată-le ce-ai învăţat !" Tobo ştia însă că beciuanii lui trăiau la fel cum 'trăiseră înainte de robirea lui, şi că albi prin părţile locului se arătau destuii "de rar. Pe urmă, Tobo se gîndea că ai lui nu erau numai beciuianii, erau toţi negrii din minele albilor, erau toţi cei ce suferă în robie. Sfatul doctorului nu se va pierde, astfel, chiar dacă el nu are să se întoarcă la beciuani.
Porni întins spre Maribogo. Era nemîncât şi însetat. Sîngeie îl frigea. Străbătu landa cu, greu,' împleticindu-se în ierburile along-along. Niciodată nu i se păruseră mai asemănătoare cu şerpii. Noaptea nisipul ora rece, sub luna verzuie si îngheţată, dar pe Tobo tălipile-1 frigeau. La Maribogo ajunse în a opta nqapte de la evadarea sa, istovit şi cu febră. Rana din piept i se umflase îngrozitor şi supună. Pe malul lacului albit de Lună, Tobo se opri să şi-o spele. Scoase cuţituâ si-o înţepă. Din rana de 'coptură vîscoasă ţîşni jeraticul rece al di-amantului, mînjit de puroi si de sînge. Tobo îl luă
__în pumni şi-1 mîngîie. De cîte ori vedea piatra

aceasta, ochii i se lipeau de ea. Acum ochii îi ardeau, dinţii îi clănţăneau. Se răcori cu apa lui Setlagoli, din care luna plină privea spre el. Tarn-ta-murile tuturor satelor din ţinut anunţau pentru a doua zi sărbătoarea lunii, iar din spre junglă veneau valuri de mireasmă de nguia. O clipă, Tobo se văzu dansînd cu o beciuană în faţa focului, acasă,

33

la tribul său. Se gîndi că poate e mai bin£ să se întoarcă. Un glas îl împingea însă spre Mafeking, îi spunea si piatra roşie din mînă si chimirul doldora de galbeni. Trăise destul printre albi ca rob. Acum voia să trăiască 'liber printre 'alibi. Să fie stăpînul lor, dacă s-air fi putut. Era ambiţios si dorea plăceri nod. Mai avea două nopţi pînă la Mafeking. Pătrunse în junglă si înainta, luptînd ou lianele. Tam-rbamurile îl chemau acasă., El rezista. Parfumul de ngua, oboseala, puroiul sau diamantul roşu din pumnul strins, îi dădeau vedenii. Se temea de umbra fiecărui arbore.

Tobo se gîndea acum că nu i-ar strica un gît întăritor de „pii-nag". Sacul dat de doctor se golise însă de mult. Căzu. Se ridică. O pasăre mare de pradă i.se rotea deasupra, gata să-i vîre ciocul în rană, de cum va cădea fără să se mai ridice. Tobo era la capătul puterilor. Vedea în faţa ochilor cum cade, cum stolul se lasă pe leşul său cald, cum îl sfîrtecă, cum croncăne şi ţipă mîncîndu-1. Era ameţit, era obosit, era sleit. Ochii lui Manao luceau deasupra arborilor. Din străfundul disperării lui porni strigătul de alarmă al băştinaşilor : ţipătul papagalului roşu. Adîncul pădurii îi întoarse un strigăt asemănător. Oameni ai tribului lui erau pe aproape. Merse cu disperare înainte. Şi nu-şi îngădui să cadă decît atunci cînd recunoscu în cei cîţiva oameni ce se apropiau, tovarăşi de-ai lui, beciuani ca şi el şi războinici...

FEMEIA ALBA

în coliba lui Bogo-Ti, după multe nopţi de delir Tobo se trezise. Nu ştiinţa vraciului îl adusese la viaţă, ci 'dragostea bietei paralitice bătrîne, Kooka Uyan, oare-i fusese moaşă şi care-1 îngrijea.

34

Era de mai multe zile pe picioare si avea nevoie acum să se scalde în undele lui Setllagoli, să sg prăjească la soare pe nisip, si chiar să alerge cîte puţin. Era slab. Rana infectată fusese arsă cu fierul roşu. Tobo era însă tot suplu, tot tînăr si tot frumos, ca o statuie neagră de abanos, şi după anii puţini dar lungi de sclavie la albi. Nu fuseseră ei atît de mulţi, cit de grei.

în coliba lui Tavitu se afla chimirul plin de galbeni ikiciitori ai lui Miguel, cuţitul ou prăsele de metal şi pistolul, pe care le avusese la brîu Tobo . în ziua cînd fusese găsit în pădure, mai mult mort deeît viu. Pe toate le dăduse şamanul! bătrînei în păstrare. Numai diamantul roşu nu se afla în coliba lui Tavitu. Bogo-Ti hotărîse că locul pietrei găsite în mîna bolnavului era în fruntea zeului Ma-Djuh şi pusese diamantul acolo, în locul scoicii lucioase ce servise drept ochi atîtta vreme idolului bălţat din vîrful stîlpului. Bogo-Ti găsise şi o legendă fantastică ca să probeze supuşilor săi oă pia-'tra roşie, miare cit capul unui porumbel, fusese găsită într-un chip miraculos, pictată din cer, anume pentru statuia zeului. Cei ce ştiau adevărata ei origine fuseseră afurisiţi, prin jurăminte îngrozitoare, să ţină taina. Aşa se făcea că, acum, diamantul roşu lucea pe fruntea cicloapă a idolului. Tobo . se desprinse repede cu ideea de a renunţa la el. Era în mijlocul tribului său, îşi regăsise felul de viaţă dinainte de sclavie şi asta-i dădea o fericire de nedeseris. De altfel, după convalescenţă uitase aproape cu totul de planurile sale. Era si foarte slab acum şi viaţa la întîmplare, fără muncă si fără albi, i se părea tot cej>oate dori.

într-o zi tam-tamul îşi începu arhicunoscutul său ritm : „oameni albi în pădure, l'îngă riu". Tobo îşi luă landja, cîţiva oameni si porni.. Pe seară se

35

întorseră cu vînatul aşteptat : un om alb şi o femeie îmbrăcată ca bărbaţii, cu cizme şi cu cască colonială. Mal prinseră şi cîţiva negri, însoţitori ai albilor, dar le dădură drumul !...

Bogo-Ti hotar[1]! ca conul alb şi femeia albă să fie judecaţi şi osinidiiţi după 'meritai si vinovăţia lor, fiecare in parte, în prima noapte cu lună plini. Pînă atunci, ei vor fi păziţi zi si noapte, fiecare în altă colibă, de războinicii tribului, după obicei..

în hoapteia cînd îi veni si lui rîndul să păzească pe unul din prizonieri, Tcbo era atît de departe de - tot ce suferise în robia albilor, î'ncît parcă nici n-ar fi lipsit din satul lui vreodată. Femeia era îndrăzneaţă, bărbătoasă, voinică si falsă : cunoştea de la o postă slăbiciunile oamenilor şi ştia se le exploateze. Toţi negrii care o păziseră pînă atunci, orioît de înverşunaţi

vor fi fost, nu-şi ascundeau a>dmiraţia faţă de frumosul păr blond-auriu al *fe*-. meii, care se revărsa în valuri de pe creştetul ei, peste umeri. Naivi ca nişte copii, unii dintre flăcăii negri ajunseră să creadă că o fiinţă cu un asemenea strălucitor păr de aur, nu putea fi nici vrăjitoare, nici răufăcătoare. Chiar Tobo, omul pe care albii voiseră în atâtea rînduri să-l omoare, era înduioşat de frumuseţea pletelor femeii albe. Stătea într-un colţ al colibei lui Bogo-Ti, sub coloana zeului cu cchiul de diamant şi, oricît de mult i-ar fi plăcut altădată să urmărească licăririle tainice şi ciudate ale frumoasei pietre, pentru care fusese gate să-şi nesocotească viaţa, acum uita să le mai privească, alintînd din ochi mătăsoasa podoabă galbenă de pe Capul femeii.

Ou instinctul ei care nu dă greş, femeia înţelesese atracţia irezistibilă pe cane înfăţişarea ei o exercita asupra tînărului negru, îşi fixă privirile

în ochii lui si se căzni să îndruge cîteva silabe, pe care ea le credea din idiomul beciuan, deprinse de cînd fusese făcută captivă. Care nu-i fu mirarea cînd Tobo îi răspunse într-o- aproximativă englezească, destul de inteligibilă, de altfel :

— Ai fost în Europa ? îl întrebă ea surprinsă.

— Nu... răspunse tînărull beciuan si se înckidă pe sine însuşi cînd îşi dete seaima că era cît pe aci să răspundă, ca pe vremea sclaviei : „Nu, Buana !" (nu, stăpînâ !). „N-am fost !"

Femeia nu se lăsă înşelată de bruscheţea tonului : ştia ea cam ce vrea să zică asta !

— Ai femeie ? întrebai ea fără ocoluri.

Lui To'bo i se urcă sîngele în creştet. Nici după revenirea sa acasă, nici una dintre fetele tribului nu voise să-şi lege viaţa de a lui. întrebarea îl zgîndănea.

— N-am, făcu el ursuz.

Femeia albă se cabra. Bustul ei era tot numai un zvîcnet, sub bluzia de dril. Părul îi curgea în cascade pe umeri. Veni lingă războinic, supusă. Mireasma pletelor ei umplea nările bărbatului ca norull de ngua. Era ameţit. N-a înţeles niciodată cum şi-a încolăcit femeia braţele după grumazul lui puternic, si cum şi-a lipit trupul alb si cald de bronzul cărnii liuli, oferindu-i-se. Tobo se simţea ca un copac înfăşurat de liane şi femeia mirosea îmbătător ca florile de ngua...

LIBERTATEA

Tobo şi Gladys ştiau că luna nouă se apropie si că de-^afoia între luna nouă si luna plină nopţile sînt mai luminoase decît în perioadele de descreştere a lunii, aşa că fuga lor, dacă voiau să nu fie prinşi, trebuia grăbită.

Tobo era fericit ca un copil. Cunoştea o lume nebănuită nici de războinic şi nici de sclav, îi povestise lui Gladys viaţa lui şi ea îl înţelesese şi-1 compătimise din suflet, îl numea „stăpînul meu, zeul meu negru", şi-i dădea beţia stăpînitorului. Mai cu seamă amănuntul cu furtul diamantului o interesase. AfJînd că diamantul furat era chiar cel pe care-1 văzuse de atîtea zile necontenit în fruntea idolului de pe coloană, în coliba vraciului, devenise de o curiozitate de neînchipuit. Nu era vreme de pierdut, înltre două desmierdări îşi înduplecase „zeuil ei negnu" să fugă împreună cu *ea. „Ou* banii lui Miguel si cu ce 'luăm pe diamant, spunea *ea,* putem călători în toată lumea. Vei fi şi tu în rîndul oamenilor liberi, dragul meu, zeul meu frumos. Vino cu mine. Haide, hotărăşte-ta să fugim. Vom fi fericiţi !"

Tobo rezista ou greu. Lupta cu el însuşi. Se socotea liber aici, în tribul lui. Afară fusese doar sclav, ce-1 aştepta acolo ? Dar femeia îi arătase dragoste, cîtă nu-i putuse da niciodată vreo femeie. Pe urmă Tobo mai ştia, fără să înţeleagă de ce, că fetele negre care i-ar putea fi pereche, îl ocolesc. Femeia albă era aici, sclavă vie şi caldă, lîngă *el, a* lui, gata să-1 asculte, să i se supună, să-1 adore ca pe singurul ei stăpîn si *zeu.* Era stăpînul unei comori, era deţinătorul fericirii. Cu drag ar fi rămas cu ea, în coliba lui. Dar aici, la beciuani, nu avea să se poată. Chiar dacă 1-ar accepta ceilalţi membri ai tribului, Bogo-Ti nu glumea : femeia era condamnată.

în prima zi cu lună plină trebuia să fie sacrificată lui Ma-Djuh. Hotărît, trebuia să fugă cu ea ! în tribul lui domneau legile luli Bogo-Ti, nu libertatea, orice s-ar spune !

• Tobo se frămînta : dumea pe care-o cunoscuse, în afara tribului lui, îi adusese numai nefericire.

Mai exista oare o alta ? „Libertatea e cel mai de preţ bun". Femeia albă i-o promitea, i-o trecea pe sub r.chi, •" o dăruia. Nu avea decît să-şi încingă chJ iirL' de piele plin cu galbeni, să desprindă di-arr. -nit' . roşu din fruntea zeuiui si lumea aceasta de miraj va fi a sa ! între albi, departe, liber ! Ispita era prea mare. Zeul nu avea decît să-şi ia din nou scoica lui albă. In fond, era un biet chip cioplit din lemn !

Dimineaţa, beciuanii găsiră coliba şamanului lor deşartă şi idolul cel mare prădat de ochiul lui roşu. • Cînd se porniră cîţiva cercetaşi pe urmele perechii fugare, Gladys si Tobo erau pe malul lui Molopo la cîteva mile de Mafekink, în dru/m spre libertate. Seara, Tobo dormea, pentru prima dată în viaţa lui, într-un pat adevărat, ou cearceafuri albe, la hanul „Red Labei" (Racul roşu), unde trăsese cu Gladys. Hangiul îi făcu, a doua zi, rost de haine în schimbul unei jumătăţi de gulden de aur şi Tobo se îmbrăcă asemeni albilor. Hainele îl cam jenau, ghetele îl strîngeau, pălăria nu-i prea venea la îndemînâ. Nu ar fi putut spume că „libertatea" îi era prea comodă. Avea un aer atît de stînjenit, încît Gladys nu se mai sătura să-1 mîngîie, rîzînd fermecător, şi-1 săruta necontenit : — Sălbaticul mamei, sălbatic !

în seara aceea Tobo bău o sticlă întreagă de „pii-nag", după care îi fu rău o zi. Gladys avea mulţi prieteni, albi şi negri, care-i fâ'Ceau lui Tobo onoarea de-a accepta să bea pe socoteala lui. Tobo plătea bucuros, ou satisfacţia omului care are pentru prima dată în viaţa sa bani. Plătind, el se simţea stăpîn, era un Buana negru al sclavilor lui albi.

39

e mai Pg»

, te ««â flf îl plătea. Albii rabhiuto P6 cari" Jt Tot» avea bani-Unţete, atlte vreme crt ^ Iu . S c-

si că

'

cea mare

e

de «

Je Cărata ferxd « l5 avea să ^^deUt ţine ea le spunea cit

tuturor, dar **£ alinta in f aţa lor,

ea la Tobo, ^ ^ţrietenii î^J^e simţea ei frumoşi, «r obo s

3 gulden,

fericirea lui ^ni '

sprijinit de un g te.

sfîrşiit, Par^.Cc m^tui ? azvirli ea. T^OT rinamauLui _^ ^^

bezi E

Tobo nu ii vorbea,

copil.

_ Prima

c Se

antul

Adormi ou t

du^i cu dragon-

anotimpul P^os ord ne. Unii

pună afacerile m or

mari oe ancorger ^

la

ave**a**
^

gă V1S·
40
lească în susul marilor fluvii, pentru cine ştie ce cercetări în junglă, în timpul ploilor.
Toţi schimbau bani. Banca de schimb din Kaap-stadt nu-si mai închidea nici noaptea ghişeele.
Lui Tobo nu-i venea prea uşor să se amestece printre atîţia oameni albi. Totuşi, trebuia.
Ceru părerea lui Gladys. Ea era fericită că vor vinde diamantul si vor avea iar bani. îl sărută pe Tobo cu foc şi alergă să se gătească.
Peste puţin, cu diamantul în poşetă, fu în faţa unui ghişeu de bancă, la braţul ,,zeului ei negru"
Aglomeraţia era în toi. Luară hotărîrea să se aşeze la coadă, într-unul din rîndurile din faţa ghiseelor. Gladys găsi ime'diiat un cunoscut, un irlandez brunet si înalt, care mirosea cale de o poştă a whisky :
— Hello, zise ea. Mc'Cormick ! Tu aici ?
— Gladys, darling, ce surpriză ! făcu irlandezul. Ce cauţi tu la Kiaapstadt.
• — Dar tu, oid boy ? Cu ce pri'lej în blestemata asta de Africă ?
Lui Tobo nu-i prea venea la îndemînă familiaritatea celor doi. Gladys uita ^de el în faţa primului venit.
— Eu nu-1 cunosc pe domnul ! spuse el blmcl. Gladys îşi reveni, oa din lună.
— Adevărat, zise ea. Uitasem de tine ! Johny, nu ţi-am prezentat pe prietenul meu, Tobo !
— Ce spui ! se minună Johny. Prietenul tău ? Un negru ? Mă faci să rid ! Asta e bună ! Ei, nu, zău !
Tobo, oare apucase să-i întindă prieteneşte mîna, văzînd -că irlandezul nici gînd nu are să i-o strîngă şi că, dimpotrivă, pare sâ-şi bată joc de el, se înţepeni pe picioare şi strînse fălcile,
•— Mister, spuse el. Vă îneunostinţez .că ştiu englezeşte. Aprecierile dv. mă supără.
— Ia uite ce obrăznicie !? Gladys, eu îl ating ! îi ard două să-1 învăţ minte pe neruşinatul ăsta. smolit, maimuţa asta tuciurie !
Lumea se uliţa, curioasă, la cei doi.
Cîţiva începură să se agite : — Dă-i o lecţie, mister Mc'Conmich, spuse unul, mărunt şi ou nasul turtit. E doar un negru împuţit !
Tobo se întoarse. Stîrpitura căuta să se ascundă după alţii. Tobo îl dibui, îl apucă de sacou şi-1 ridică într-o mînă, fără să se forţeze.
Gladys rîdea, excitată de spectacol.
Mărunţelul se zbătea ca un gîndac înfipt în ac.
Mc'Cormick făcea spume la gură.
— Dă 'drumul băiatului, spuse el amenin ţător. De nu, te stîilcese în bătaie. Şi se repezi cu pumnii asupra lui Tobo.
Tobo, cu omul în mîna stingă, deasupra capului, fără să-i dea drumul nici o clipă, pară atacul.
Mc'Cormick 'încasă cîteva scatoalce care-i mutară fălcile.
Atunci, clătinîndu-se, se repezi din nou. Tobo făcu vînt păianjenului uman, care se opri în geamurile clădirii, leşinat. Cu stînga eliberată trimise o directă în nasul irlandezului. Dreapta si-o rezervă. Johny se întinse pe pardoseală, cît era de lung. In vremea asta, funcţionarii băncii dădură alarma. Cîţiva poliţişti intrară în sală. Puseră mîna- pe Tobo. Negrul se zbătea. Ochii lui erau la Gladys.
Ce se petrecu în mintea ei, Tobo nu putu pricepe. Nu rosti un euyînt. Se mulţumea să tacă şi să strîngă din buze. Tobo o luă drept martoră, si poliţiştii o întrebară dacă e adevărat că negrul fusese în legitimă .apărare.
43
— Nu pot să ştiu, nu am fost atentă la scenă, zise ea ! Nu cunosc pe nici uuull din cei tirei !
Tobo rămase înmărmurit. Nu se desmetici nici cînd ajunse la închisoare. Doar cînd i se aduse la cunoştinţă că era condamnat la trei luni recluziune pentru lovire, insulte si distrugerea avutului public, Tobo înţelese că Gladys a voit ca el să fie închis.
Gladys avea diamantul la ea. Tobo nu mai avea bani, deci n-o mai interesa. Ea îl folosise cit avu-

sese nevoie de el, de banii lui, şi acum îl azvîrlea la gunoi.
Tobo plînse amar, singur în celulă. Cînd giairdianul închisorii îl tratădefecior spurcat de siaroafă neagră", Tobo îşi aduse aminte de felul în care smulsese măruntaielor pămîntului ochiujl zeufoui Ma-Djuh. Acum, diamantul ena în stăpînirea lui Gladys. Tobo visase să-şi cucerească dreptul! la viaţă libera. Pentru tot ce suferise...
In Beciuana-liand era un trib al 'dărui zeu suprem nu avea ochi.
In" temniţă, Tobo socotea dacă „fericirea" pe dare i-o dăduse Gladys valona suferinţele vieţii lui trecute, primejduite si mizeria ce-il pîndea de-acum înainte. Diamantul fusese sortit să-i dea lui Tobo* libertatea pe toată viaţa si Tobo ena sîgur că Gla-dyis nu ştia ce înseamnă 'libertatea. Ea va transforma diamantul într-o serie de podoabe zornăitoare, de cîrpe colorate si de pahare de whisky. Un alb mai deştept decît Tobo, mai puţin cinstit si mai deprins cu femeile albe, aşa cum erau cei ce-i roiau acuim în jur, bînd din banii" lui Tobo, va şti să-i stoarcă ultimul gulden, ultima guinee de aur.
44
Pe puntea vaisolui ce înainta în larg, în lumina amurgului, Gladys urmărea apele sîngerii şi flăcările drăceşti de jeratic ale marelui diamant roşu. Se întuneca. Gladys însă ştia că pentru dînsa soarele de-abia acum răsare. Ascunse cu grijă diamantul în corsaj. Q ardea, prin ştofă.
Luna plină care răsărea din ocean îi aduse aminte de bărbatul alb prins odată cu dînsa în junglă şi care, desigur, murise tot într-o noapte ca asta, cu lună plină, Ila stâlp, sacrificat de beciuani zeului al cărui ochi îi dăduse.ei libertatea. De negrul blînd si bun pe care-1 înşelase si jefuise, Gladys aproape că uitase.
Printre gratiile închisorii, Tobo privea şi el luina plină, încă de două ori va scade şi va creşte luna, pînă să i se împlinească şi lui sorocul liberării. Un paznic va veni înjurîndu-1 să-i dea drumul pe străzi şi cheile vor zornâi în urma lui. Tobo se va găsi pe chei, în port, flămînd şi fană rost, ca uu cîine.
în răcoarea temniţei, Tobo nu ar fi dorit nimic -altceva decît să pcată simţi, în trap streourîn-du-i-se fiorul cald al beţiei. Se gîndi la toate beţiile fără rost pe care le făcuse cu oameni necunoscuţi. Ce legătură fusese între el si ei ?. Ce legătură era între el şi Gladys ?
Paşii paznicului se auziră pe coridorul întunecos.
Tobo se culcă pe piatra rece a pandoselii. Celuia i se păru mai puţin înfiorătoare decît camerele de han în care dusese, luni de-a rândul, o Viaţă mincinoasă şi nefolositoare, alături de Gladys. : ....
Ou cît se gîndea mai mult la ea, cu atît îşi dădea mai bine seama că Gladys nu fusese în viata lui, deoît altă faţă a lui Migiuel.
45
Se opri la masa eelor doi şi 'le făou senin că vrea să bea. Era un gest universal, lesne de înţeles. Grasul oal rniai înalt îl privi surprins. Se uită la negru, la hainele lui muiate de umezeală, la muşchii lui zdraveni, oare se reliefau pe sub tricoul marinăresc. — See, Olaf ! spuse omul, arătînd spre Toba. Şi-i pipăi briaţul ou iînteresul cu care geambaşii pipăie chisiţa cailor pe care vor să-i cumpere. Olaf ena însă plictisit de întrerupere. Avea chef de băut şi intervenţia neaşteptată a negrului îl stînjenea. „Ducă-se dracului", mormăi printre dinţi, şi-1 scuipă în mijlocul burţii, pe tricou. Tobo văzu roşu înaintea ochilor. O clipă îi trecu prin minte să răstoarne totul în prăvălie, cum mai făcuse odată, îşi aminti însă că nu închisoarea, ci spînzurătoarea îl pîndea de astădată şi se domoli. Cuminte, se întoarse spre grasul cel înalt. Acesta pufăia mucalit din pipă şi rîdea pe sub barbeţi.
— Şir... — zise negrul. — Buana ! (în englezeşte i :se părea că albul va pricepe, deşi ştia că, după limba auzită, cei doi fac pante dl'n alt tffib !).
— Aş vrela să-1 rog pe gemtlemen-ul care e alături de d-voastră să binevoiască a face o partidă de box ou mine ! Mi-ar face o deosebită cinste. Cine e învins, plăteşte o sticlă die whisky !
Grasul se opri din rîs. Ochii lui de copil înecat în grăsime se fixară pe muşchii negrului.
— Un moglich ! zise el, vesel. Cu neputinţă ! Asta e providenţial. Tot ne plictiseam noi aici cu flaşneta aceea inflama ! Aş vreia să putem rîde un pic... E o idee straşnică, straşnică, straşnică ! Şi poirni din nou să-şi sgîiţîie bunta de rîs. — Să nu-mi aici mie Ole Haiaseteeger

dacă nu te-o pune Olaf ou fundul pe duşumea cit ai zice peşte. Habar

n~ai cine-i Olaf! Are un pumn!... L-a bătut pe campionul Mexicului în 3 reprize. O să ne distrăm minunat, bliack boy !
Olaf era surprins, dar laudele pe care i le adresa
Hiaaseteeger i Se păreau tot atâtea îndemnuri la
• vitejie. Se ridică greoi, îşi scoase cu mişcări de
focă dresată haina pe 'Care si-o latîrnă de spătarul
scaunului, si urlă, dînd ou pumnul în masă !
— Mă prind, pe toţi dracii, TeufeUes Dieren-» sache ! Daţi-vă la o parte. Faceţi loc lui Olaf Cnris-. tiansen !
Mesele fură date de o parte, scaunele urcate pe mese ; băutorii se strânseră cerc în jurul celor doi, lăsîndu-le totuşi locul necesar luptei.
Tobo îşi scoase şi el haina. Tricoul ud i se lipise pe piele si frumosul! lui tors de zeu de abanos ieşea în toată splendoarea. Cele eîteva femei de noapte, care chicotiseră pînă atunci pe genunchii marinarilor, bete, holbară ochii lacome : Tobo era tot ce,, văzuseră ele mai frumos de cînd trăiau.
Olaf înşfacă sticla de pe masă si mai trase un gît de whisky. Tobo ceru si el, impersonal, un pahar. Se grăbiră cinei-sase să-i ofere. Bău trei la şir si se simţi furnicat de ciudata răcoare înviorătoare, care-i ustura vinele, înfierbîntîndu-i-le după ce-1 răcorise.
Olaf se scălămbăia ca un urangutan, bălăbănin-du-se furios. Cei din jur începură să facă prinsori. Tobo îşi roti ochii prin sală. întîlni privirile speriate ale unei fete blonde, care semăna ciudat ele muit cu Gladys, dar oare, spre deosebire de englezoaică, avea înfăţişarea tristă si umilită a celor pe carie viaţa i-a învins.
— Tu, îi zise Tobo, femeie ! Dâ-mi uri ban ! Femeia se grăbi să-i întindă un gulden. _

— Nu, zise Tobo, gulden nu-mi trebuie. Dâ-mi unul mai mic !
Nimeni nu pricepea ce are de gînd cu banul. Tobo îl luă, îl muie în rachiu, şi-1 puse între buze. Se silea să-1 ţină fără să-1 muşte ou dinţii, numai între buzele strînse. Ştia că falca strînsă e una din condiţiile victoniei, la box. Cînd fusese rob, N'gani îl învăţase să strîngă fălcile atunci cînd îi va bate Miguel, ca să nu-şi muşte cumva limba. Miguel nu-1 bătuse, dar sfatul şi-1 amintea acuma. Olaf înjura.
— Hei, porc lucios, şoric pârlit, nu vrei să te baţi odată ? aruncă el în englezeşte provocarea.
Ole Haaseteeger luiă o cană de aramă de pe masă si-o lovi 'Ou pipa. — Gong ! Prima repriză.
Olaf se năpusti asupra negrului. Pumnii lui mari şi noduroşi 1-ar fi ajuns desigur, dacă Tobo n-ar fi executat um săli t de maimuţă tînără, în lături. Suedezul se prăbuşi la pământ, cu barba pe scânduri, şi-şi pocni falca de ciubotele lui Tobo. Fulgere ii scăpărau din ochi. Mulţimea rîdea în hohote. Ole se răsucea de râs ca un şarpe, cu cana într-0 mină şi pipa în cealaltă şi nu izbutea, de rîs, să mai bată gongul. Cineva pocni într-o altă oană.
Repriza a doua. Olaf scuipa sînge : îşi muşcase limbai şi era furios ca un taur.
— Haide, Olaf, haide, nu te lăsa, îl îndemnau marinarii. Un hamal negru se apropie si strigă :
— Nu te lăsa, black-boy ! Ai început-o bine ! Tobo zîmbi. Oamenii se împărţiseră în două tabere. Femeia alergase undeva, în spatele cârciumii, de unde venise cu/ un prosop ud si cu un burete.
Repriza fu mai lungă. Olaf era un precaut. Nu se mai năpustea si aştepta loviturile, în gardă. Tobo avea multa bătaie de cap pînă să-1 găsească descoperit; în genere para cu multă ştiinţă. Totuşi, negrul izbuti să-i repeadă cîteva scatoalce îin fălci şi să-1 năuceasoă printr-o directă în nas şi un swing în tîmple. Olaf se bălăbănea ca un viţel de mare pe uscat. Favoritele lui se zburliseră si din gura-i însângerată ieşeau tot mai dese pomeniri ale enigmaticelor Dierensache' şi cimpoaielor de drac ! La a treia repriză, fata blondă veni să-1 şteargă pe Tobn de transpiraţie ou buretele si prosopul, îi făcu muHt bine acest masaj improvizat. Olaf îşi

desfăcu cureaua de la nădragi, între tricou si pantaloni se ivi un petec de burtă, alb, cu fire de păr roşiatice şi pistrui. Tobo îl stinse cu duşmănie. Tricoul scurt invita la lovituri. Repezi o directă în plexul scandinavului, oare se îndoi de mijloc, iar cu stingă îi reteză scurt clonţul, dîndu-i capul peste ceafă, ca pe capacul unei cutii cu resort. '
Olaf se prăbuşi icnind, ca o vită izbită în cer-bice. Circiuma hăuli îndelung. Unii dintre marinari, înfuriaţi de îndrăzneala negrului, care ridicase m'îna asupra unuia dintre ai lor, uitară că - ei admiraseră meciul şi urlau cit îi ţineau gura că negrul trebuie linşat. Femeia blondă, care-i adusese buretele şi ştergarul, veni alături de Tobo. Ole se ocupa de tovarăşul lui întins pe duşumea. Din fericire, Olaf era numai leşinat si nu mort, cucn crezuseră spectatorii. Ole îl masă, îl frecţi-ană ou rachiu, îi puse o cîrpă rece pe frunte şi alta la ceafă, şi Christiansen deschise încet-încet amîndoi ochişorii lui albaştri, miraţi, înecaţi în grăsimea roză cu expresia nevinovată de copil. Câţiva, mai îndrăzneţi, încercau să se apropie de Tobo, cu gîndul să-1 lovească, să-1 lege sau să-1

scoată afară din local. Femeia albă se împotrivi ca o tigroaică. Muşcă mîini, urlă, se zbătu. Ole Haaseteeger se ridică si el. Ole era un om dintr-o bucată. Grosolan, dar drept.
— Are dreptate, rosti el răspicat. Are dreptate fata. Daţi pace flăcăului. S-a luptat cinstit. E dreptul iui să-şi bea sticla câştigată cu sudoarea frunţii. Bravo, băieţel, si-i strînise mîna cu toată puterea. Avea o rnînă rnare si caldă si lui Tobo îi fu iarăşi simpatic.
Blonda se aşează pe genunchii lui Tobo si-i mîngîie părul creţ cu degetele ei fine, uscate, de om bolnav. Tobo sorbi cu nesaţ cîteva păhărele. Pe urmă se sculă şi dădu- să se retragă. Olaf îi tăie drumul, bălăbănindu-se. Gura îi sîngera încă şi privea pierdut.
— Ascultă, zise el, tu, cum te-o fi chemînd... Eu sînt Olaf Christiansen şi 1-am învins în 3 reprize pe campionul Mexicului. Tu ai o tehnică îndrăcită. Cine te-a învăţat boxul ?!
Tobo nu răspunse. Ii era ruşine să spună că nu-1 învăţase nimeni, că-1 stila de copil, oînd se încaieră cu cei de vîrsta lui, pe prundul! auriu al lui Sstla-goli, în marginea junglei, la scăldătoare.
Olaf continuă :
— Tu, cum te-o fii chemînd, Dierensache ! Trebuie să-mi oferi o revanşă. Nu vreau să-mi pierd titlul. Vreau revanşă. N-ai dreptull să mi-o refuzi !
Tobo nu prea'ştia cam ce este o revanşă. Ole interveni să-1 lămurească. Plescăi din limbă.
— Uite ce e, flăcăule, zise el. Eu de când te-am văzut, ml-am dat seaimia că am de-a face cu un luptător. Muşchi ca ai tăi rar se mai întîlnesc. Şi' ani fost sigur că ai să-1 baţi pe Christiansen.
Ole nu minţea decât pe jumătate. El spusese ce spusese, inainte de meci, ca să-i provoace. Ochiul lui de expert apreciase la iuţeală forţa omului care i sie aflase înaintea ochilor.
— Dienensache ! înjură el. Nu răspunzi ! Te faci că nu pricepi ! Joci tare ! Ei bine, eu, Ole Haaseteeger, te angajez pe tine, ouim 'Campionul dracului te-o fi chemînd, pe tine ăsta care eşti, buzat şi negru ca uin cioroi, să te 'lupţi pe continent cu toţi marii campioni ai lumii. Eu, Ole Haaseteeger ! Şi, 'dacă primeşti, d'au de băut la toată' lumea de-aici, pe socoteala mea. Am un vapor întreg, plin cu încărcătură proaspătă. Aur ! Mă auzi ? Aur ', In aur ;am să te plătesc, cum ajungem în Europa. Eşti un om făcut ! O vorbă să spui şi eşti un om făcut.
Tobo se uită năucit la el. Nu prea pricepea bine ce vrea de la el burduihănosul cu favoriţi roşiatici şi cu pipă. Parcă era vorba să-1 ducă pe vapor, parcă-i îndruga despre un soi de plată. Dar de ce naiba să-1 plătească ? După cîte înţelese, ca să se bată cu oamenii albi din ţara lor. Tobo sta ţintuit locului. Să intre din nou rob la oamenii graşi şi albi ? Totuşi, acest Qlie parcă nu semăna cu Miguel. Parcă era mai uman, mai apropiat. Semăna cu războinici voinici din tribul lui, care nu atacau pe la spate. Nu avea nimic din căutătura şerpească a lui Bogo-Ti sau din mieroasa viclenie a blondei Clari ys. încă odată. Tobo constată că omul alb şi mare, din faţa sa, bălăbănindu-se ca un răţoi, îi plăcea. Ar fi primit bucuros să plece ou el. Mai ales în lumea albilor, însă amintirea robiei îl oprea să primească. Putea el fi sigur că dacă odată ajuns la el acasă, Ole nu-1 va vinde pentru muncă vreunui Miguel ?
Tobo făcu un pas si zise tărăgănat, fără nici o explicaţie :
— Mai bine rămîn în ţara mea.

53
îşi luă apoi clondirul de whisky de pe masă si se retrase într-un colţ. Ole pufăia nemulţumit din pipă. Mesele începură să se formeze la loc, tovărăşiile de o seară, întrerupte, se legară din nou. Circiuma se puse iarăşi pe băutură şi pe rîsete. La masa iui, în colţ, To'bo îşi bea tăcut rachiul. Se răzbuna pentru toate nopţile de frig pe care le suferise în închisoare. în circiumă era fuim oaSLd şi zgomot. Gînduriilor negre le era frică să se ivească aici, unde era atîta scandal. Ele ieşeau din văgăunile minţii lui numai în singurătate. Numai de nu d-ar fi rău. Nu mîncase nimic de multă vreme. Nu avea nici bani să ceară de mâncare, în jur, oamenii clefăiau,.rîdeau cu gura plină. Tobe simţea că nu se va mai putea opri. Va merge la bar, va pune mîna pe o halcă de carne friptă şi va muşca din ea, cu toţi dinţii. Mirosul e chinuitor, mirosul vine parcă anume pînă sub nasul lui să-1 aţîţe !
Mirosul 'de carne venea, într-adevăr, din strachina pusă pe masă chiar sub naşul său. Fata cu păr blond şi ochi încercănaţi, umiliţi şi blînzi, îi întinsese talgerul cu mîncare. Tobo nu mulţumi, nu aşteptă să fie invitat. Puse mina pe carne şi-si înfipse lacom dinţii în ea. Mînca tocmai ca o fiară flămîndă. Femeia privea tăcută, jumătate mulţumită de ceea ce făcuse, jumătate înfiorată să vadă atîta animalică poftă de mîncare. Lingîndu-si degetele după ce lăsase osul alb, îşi întoarse spre dînsa privirile, cu recunoştinţă. Izbi cu pumnul în piept şi zise : Mă cheamă Tobo. Pe tine ?
Fata se îmbujora. — Malvine ! şopti ea.
Tobo se uită crîncen la ea. La Gladys se, răstea el, de fapt.
— Sînt sărac. Nu am guldeni si nici diamante. De ce mi-ai dat să mănînc ?
54
Malvina se uită mirată. — Ţi-era foame ! rosti aproape plîngînd. — Mie nu-mi trebuie guldeni.
Tobo simţea ameţeala dulce a beţiei, în mădularele lui se strecura alcoolul, ca o flacără adormitoare, caldă si albă. Dorea un pat călduţ.
— Unde stai ?. întrebă el pe jumătate adormit.
— Aici, la etaj, spuse Malvina. Te conduc. Tobo se lăsă sprijinit. Urcară seara de 'lemn putred, care scîrţîia, sub ploaia de glume proaste a beţivilor din
crîsmă.
Patronul cîrciumii. Aloisio Gonzaga, un creol cu mustaţa despicată, se repezi pe urmele Malvinei.
— Ai căpiat, căţea blestemată ? Te-a năucit buhaiul ăsta cu muşchii lui ? Nu vezi ce fleici are pe el ? Dacă nu-ţi plăteşte mîine, noaptea, i le pun. pe jăratec si le vînd la kilogram ! Mie să nu-mi umbli cu mofturi sentimentale, că te zvîrl în stradă !
— Tacă-ţi gura, spurcatule, spuse Malvina cu dispreţ...
Şi Malvina trînti uşa camerei mizerabile pe care-o avea la etajul cîrciumii. Zgomotul de dedesubt se stinse încetul cu încetul. Tobo căzu pe patul moale si pentru prima dată de atîtea luni, dormi într-un aşternut cald. Malvina se ghemui cum putu pe scoarţa de la picioarele patului şi tuşi toată noaptea. A doua zi, lui Tobo îi fu ruşine văzînd oum dormise şi mai ales că femeia se chinuise ca să-i lase lui patul. Avea ceva inexplicabil atracţia asta a ei pentru el şi Tobo o găsea pe Malvina ciudată si frumoasă, cu obrajii ei palizi si cu cearcănele vinete sub ochii trişti si mari.
Tobo întrebă dacă o cunoaşte pe Gladys. Malvina o cunoştea. Spuise că' n-a mai văzu/t-o de mult, dar că, odată, acum vreo trei luni, au fost împreună ia un chef. Plătea un irlandez înalt şi brun, căruia
55
Gladys îi spunea Johny. îl chema Mc' Cornish, Mc' Gannish *sau* aşa ceva !
— Mc' Cormiek .' giemu Tobo. Ştii unde stă Gladys ?
— La hanul „Red Labei" (Racull roşu).
— Poţi să te duci să o anunţi ea am ieşit din închisoare ? Aş vrea s-o văd, dar nu sînt în stare să mă arătt în hlal'ul în care sânt. în camera ei sînt hainele mele. îmi poţi aduce <un r'înd ? înainte aa ea să vină să mă vadă, aş vrea să fiu îmbrăcat.
Malviina ieşi. Se întoarse repede. Veni niţel stin-jendtă :
— Am fost la „Red Labei". Gladys nu mai e acolo. Se pare că... s-^a mutat .' îngână ea. Hainele tale nu .sînt nici ele acolo, de vreme ce Gl'adys nu *mai c* Dar, să niu-ţi pară rău. îţi fac eu rost de un rînd bun de haine.

Tobo înţelese ceea ce Maflvdima îi ascundea. Gladys plecase. Plecase în lumea albilor. Poate ou Mc' Cormiek, poate cu altcineva. Oricum, cu diamantul lui.
Lui Tobo îi fu silă de tot şi de toate. Dorinţa de a avea diamantul îndărăt, nu mai era pentru el o dorinţă materială. *Nu* ca să-i aibă preţul, voia dilaimantuil. îl dorea oa pe o parte din fiinţa sa, ca pe simbolul tuturor suferinţelor lui.
Gemu. Jură să şi-1 recapete. Trebuia *să* plece in lumea albilor. Pînă atunci, poate Gladys nu va li vînduit piatra. Şi chiar dacă ar fi vîndut-o, Tobo va şti să si-o recapete, oriunde s-ar afla. Sări de pe pat.
— Malvina, plec. Trebuie să-l găsesc pe scandinavul gras, pe G/e Haaseteeger.
—• Qie ? făcu Malvina. Aşteaptă pînă diseară. Vine în fiecare zi să_ se îmbete, cu Christiansen al lui / li găseşti sigur.
56
Pînă seara, Tobo stătu pe ghimpi.
Seara, când Miallvina coborî în tavernă, o însoţi.
Gcmzaga era furios :
— Ce mai cauţi aici ? Ori vrei sa devii peşte ? Tobo se apropie şi-i puse mâna pe umeri, calm.
— Gonzaga, zise el. L-ai văzut pe Olaf Christiansen ! Vnei să păţi ca el ?
Gonzaga îşi alungă un fior de pe ceafă, ou latul
pallfliiei.
— Eu sînt la mine acasă. E'circiuma mea. Dacă vreau te dau afară. Tobo îl fixă între sprîncene.
Gonzagia amuiţi. Seara aceea nu mai întreprinse nimic împotriva lui. Dar Ole Haiaseteieger nu mai apăru. Un marinar spuse Malvinei că „Faroer", vasul scandinavului, plecase în dimineaţa aceea înspre răsărit.
*
Tobo petrecu o noapte agitată, gîndindu-se ia diamant. Dimineaţă, Malvina tocmai pregătea o gustare, când se auziră lovituri puternice în uşă. Cine *e ? v* trebă ea. Nici un răspuns.
— Tu eşti, Aloisio ? mai întrebă ea. Ştia că numai patronul bate astfel.
— Eu. Deschide .'
Maflvina întredeschide uşa. Gonzaga izbi canatul cu piciorul de perete : — Unde e porcul de negru ? spulse el. Toba nu se mişcă. Aştepta.
Gonzaga dădu cu ochii de el. Izbucni.
— Haide, haide, pasărea paradisului. Te pitulezi după aripă, hai ? Vină la tetea, că-ţi dregem noi blana !
în spatele lui Gonzaga stăteau doi poliţişti mus-tăcioşi, înalţi, îmbrăcaţi în uniforme strălucitoare albastre, cu fireturi multe şi cu pistoale la centiron.
— Faceţi-vă datoria, spuse Gonzaga.
57
Poliţiştii înaintară. Unul din ei scoase o hîrtie făcută sul si o desfăşură. Tuşi, îşi drese glasul şi citi :
— în numele legii, declarăm pe negrul Tobo, supus al Majestăţii sale, vagabond şi delicvent, pasibil de pedeapsa prevăzută de Codul penal, pentru vina de a fi lovit prin surprindere şi doborît un alb, în taverna... etc.
Lui Tobo i se făcu negru înaintea ochilor.
— Minciuni ! zbieră. Nu-i nimic adevărat. L-am doborît în luptă cinstită, nu prin surprindere. Era o provocare din partea lui si o prinsoare, întrebaţi pe Ole ! Dar îşi aminti că 6le era plecat, De altfel poliţiştii nu-1 ascultară. Cel mai roşcovan îi înfipse o mînă în gît : „în numele legii..."
Tobo se amuci din înlănţuire, îmbrinci poliţistul de un zid si se îndreptă spre fereastră. Dintr-un salt era jos. Etajul nu însemna nimic pentru el. în junglă, sărise din copaci mult mai înalţi.
Zbirii spumegau. Unul din ei scoase pistolul şi-1 ochi. Malvina îl pocni peste braţ cu o oglindă cu mîner de metal. Pistolul căzu în curte. Tobo îl ridică din fugă şi-1 strecură în buzunar.
Al doilea poliţist voi de asemenea să tragă. Gonzaga, nerăbdător în faţa încetinelii acestuia, se repezi să-i ia pistolul din mînă.
Poliţistul nu înţelegea să-1 cedeze, nici să renunţe la plăcerea de a vedea un negru căzînd de mînă sa.
Malvinia se lupta cu al doilea poliţist, între timp, Tobo se pierdu în chei. Forfota era în toi, aşa ca

nici o primejdie de a mai fi luat la ochi nu exista acolo, la ora aceea.
îi păru nău de Malvina. Se va descurca ea singură cu cele trei bestii ? Tobo era trist.
Femeia aceasta fusese bună eu el fără să-i ceară nimic. Ea semăna cu doctorul Barbarosa ; Tobo vedea
58

ca nu toate femeile sînt ca Gladys. Hotărî s-o caute pe Malvina cînd va trece primejdia, să-i mulţumească.
Pe chei, lumea mişuna într-un dute-vino necontenit. Tobo se opri în faţa unui vapor mare, din burta căruia ieşeau necontenit oameni goi, negri şi albi, cu saci în spinare.
— Ascultă, frate, se adresă el în limba beciuană, unuia dintre hamalii negri. — Bu nu as putea căra saci ca voi ? Nu e loc şi pentru mine aici ?
Negrul ise uită prostit la el.
—• Nu ţi-e bine ? Aici nu vii decît dacă crapi de foame. Vorbea idiomul buluvailor. Tobo făcea parte dinltr-un trib duşman cu buiuvaii, dar aici, în oraş, cluşmănile de trib piereau.
— Nu am de lucru, spuse Tobo. Am ieşit acum din închisoare. Negrii n-au dreptul la viaţă aici. Albii m-au închis !
— Vorbeşte cu şeful, spuse buluvaiul. El hotărăşte !
Un om mărunt, cu un petec negru pe ochiul drept, cu o cască colonială pe ceafă si cu o varga de bambus în mînă, se apropie :
— Ce tot sporovăiţi aici ? Crezi că te plătesc ca şa depeni din buze, drăgălasule ? Şi tu, ce-mi tot dai tîrcoalie ?
— Vreau să lucrez... îndrăzni Tobo.
— Să lucrezi ? Spune aşa atunci. Ce cauţi să stai de vorbă cu maimuţele astea. Vino la mine, eu sînit şeful'!
îl trase într-o baracă de scânduri. Căuta la ei viclean, cu singurul lui ochi, plin de răutate.
— Unde ai mai lucrat ?
59
— N-am mai lucrat. Sînt... boxer ! spuse Tobo. Nu putea spune că e miliardar. Diamantul lui, averea lui, zburase.
Chiorul îi cîntări muşchii ou privirea.
— Mda ! spuse el. Ai muşchi frumuşei... Să fie trecut la categoria grea ! strigă el prin uşă, unui alt individ cu cască colonială, care aştepta afară.
Şi către Tobo : ,
— Hai ? Oe mai aştepţi ? E treabă de făcut pînă disesară ! Dă-i drumul ! Vei avea mîncare dimineaţa şi la prînz. Seara ai dreptul să mănînci în cont, la crîsma lui Aloisio Gonziaga. -Dai bon şi mănînci. Ţi se scade din leafă, la sfîrsiit. Ai de luat 3 groşi pe zi.
Astfel, Tobo îşi începu munca. Descărca saci din şlepuri si vapoare, cu spinarea. Călca ou greu pe punte, mai ales cînd ploua. Aluneca adeseori. si povara, care' la el era dublă — fusese doar socotit bun pentru categoria grea — îl făcea să se clatine. Descărca saci, descărca saci, descărca saci !
Seara, după ce aflase că, chestia cu poliţiştii nu fusese decît o sperietură organizată de clrciumor, care apoi se îmbunase la insistenţele Malvinei, se strecurase în camera acesteia.
Cît muncea Tobo, s-atr fi cuvenit să-si poiată plăti o cameră. Nu, avea însă niciodată bani. Alvaro Lopez găsea totdeauna motiv să îi reţină :
— Ai mîncat azi două porţii în loc de una ! Tobo se stăpînea, numai ca să nu dea din nou ochii cu poliţiştii. Chiar şi în Camera Malvinei îi era teamă de ei.
într-o noapte, Tobo se culcase frînt de oboseală, pe patul Malvinei. Ba era jos, în local, eu clienţii lui Gonzaga. Consumaţia cea mai mare o făceau femeile localului. MHlvina îi aducea lui Aloisio 4-500 piaştri sau 300 de groşi pe seară.
60
Aloisio o preţuia pentru asta, şi-i trecea multe cu vederea, pe lingă că-i mai făcea şi ochi dulci, din cînd în cînd.
Tobo profita de camera goală ca să se odihnească. Era stors de putere. Bătăi în uşă îl treziră.

Buimac, se ridică : — Cine e ?
— Deschide, spuse o voce răguşită, de om chefliu. Tobo deschise cu sfială.
în prag sta, clătinîndu-se, Alvaro Lopez. Privea sinistru prin singurul său ochi.
— Aha-haha ! zise el sughiţînd. Tu erai aici ? Acum îmi dau seama de[1] ce mă respinge e'a ! Sigur, eu n-am muşchii tăi de cimpanzeu ! Ascultă ? Ştii ce via ? Lasă-mi-o mie ! Altfel nu mai pupi tu descărcat de saci pe debarcader !
Tobo nu pricepea.
Alvaro se apropie de el. Buzele îi tremurau. Mirosea de la o poştă a rachiu : — Vreau femeia' pentru mine. Tu... cară-te. Lasă-mă aici s-o aştept.
Tobo pricepu pe Jumătate.
îl izbi de părete si se precipită pe scară, în jos, în crîşmă. Malvina îi veni întru întîmpinare.
— E sus şeful meu, zise el grăbit, Alvaro Lopez. Te caută pe tine ! Mi^a propus să-1 las în cameră pînă vii tu. Te vrea !
— Scîrba ! scrîşni Malvina. Alvaro se arăta în capul scărilor.
— Bestie[1] neagră ! strigă el. Am să ţi-o plătesc. Nu ai să mai poţi lucra pe nici un debarcader. Ai să crapi de foame ! Ai să crapi, ai să crapi ! Şi se pocnea furios cu pumnii în piept, spurnegînd :
— Unul e Alvaro Lopez ! Cu mine nu e de joacă ! Ai să crapi, ţi-o jur !
61
se retrase cu Malvina în partea opusa a crîşmei. '
Gonzaga era numai urechi.
Toată seara cei doi, Gonzaga şi Lopez, îşi şoptiră unul altuia la ureche.
A doua zi, la debarcader, Alvaro aştepta. Tobo înainta să-şi ia tichetull la rînd, pentru lucru. Lopez îl izibi cu băţul de bambus peste mînă.
— Ce cauţi aici ? Nu ţi-am spus că nu mai ai ce căuta ?
Tobo deveni palid. Ştia că nu mai are nimîc de făcut. Plecă in oraş, fără să mai treacă măcar pe la Malvina.
De la Kaapstadt, Tobo merse spre sud o noapte întreagă. Spre dimineaţă se iviră, la cele două extremităţi ale orizontului, gene luminoase de mare. Capul Dunei Speranţe despărţea oceanul în două si culmea lui verzuie se vedea de departe. Dădu peste o radă de pescari, oaire uscau la soare peşti albi si argintii pe care-i spintecau ou cuţitele. Unii din ei erau negri, alţii albi. Tobo dădu bună ziua şi ceru o bucată de peşte uscat. I-o dădu un bătrîn, fără să^l întrebe nimic. Dintr-o colibă se auzi un băulit de bariton. Un om gras veni bălăbănindu-si corpul, către năvoadele pescarilor.
— Ei, meşterilor, spuse acesta — cum merge treaba ?
Tobo nu-si credea ochilor. Era burtosul cel înalt cu favoriţi roşii şi pipă, Ole Haaseteeger. Se uită cu încredere la dl. îl va mai recunoaşte ?
— Dierensache ! Donnarwettar ! înjură Ole Ha-aseteeger. Dacă nu mă înşel eşti tu, buzatule, cimpoiul dracului să-si ştie de ştire, Teufelsdudelsack ! Te-ai hotărît, în sfârşit, să mergi cu mine în Europa ? Cred şi eu, nu e o afacere de lepădat. Unul
62
e Ole Haaseteeger, flăcăule. Eu mă ţin de cuvinr. Cu aur am să te acopăr, cu aur. Vei fi cel mai bogat negru din lume ! Dar cum mama dracului m-ai putut găsi, în golful ăsta ? Ti-a spus Gonzaga unde sînt ? Sau te-a atras aşa ca pe cal la ovăz ? Hai, aoum, că ne-ai sosit, să tragem o duşcă ! Olaf ! Şi porniră alături, în vreme ce Olaf venea agale dinspre barăci.
Tobo se îmbarcă astfel a doua zi pentru Europa. Ole avea de gînd să vîndă corabia cu încărcătură cu tot de îndată ce va ajunge undeva, unde să fie cu putinţă planul lud. Pe Olaf OriBtiansen, secundul său, îl lăsă să aleagă între a fi căpitanul corăbiei; cînd ea va, fi vîndută cine-stie-oui, sau să devină antrenorul caimpionului mondial Tobo. Olaf mormăi mullţumit si spuse că trebuie să se mai gîn-deaiscă.
Tobo trebui să recunoască, orice ar fi spus, că era norocos peste măsură. Mai mult decît orice, îl ispitea gînduil că va putea să o revadă pe Gladys si poate diamantul „ochiul zeului Ma-Djuh". Ceea ce dorea, mai ales, era să-i dovedească lui Gladys că necinstea poate fi pedepsită. Afară doar dacă Gladys nu va fi fost pedepsită şi fără el.
SFÎRŞIT

Tiparul executat sub comanda nr. 377 la I.P. „Filaret", str. Fabrica de chibrituri nr. 9—11, Bucureşti